

D Ó M U R

13. júlí 2009

Mál nr. E-6177/2008:

Stefnendur: Sandra Jónsdóttir

Jón Már Halldórsson

Kristín Jónsdóttir

(Steingrímur Þormóðsson hrl.)

Stefndu: Sjóvá-Almennar tryggingar hf.

Brynjar Sigurðsson

Hrefna Björk Ólafsdóttir

(Ásgerður Ragnarsdóttir hdl.)

Tryggingamiðstöðin hf.

(Valgeir Pálsson hrl.)

Dómari: Sigríður Ingvarsdóttir héraðsdómari.

D Ó M U R

Héraðsdóms Reykjavíkur 13. júlí 2009 í máli nr. E-6177/2008:

Sandra Jónsdóttir

Jón Már Halldórsson og

Kristín Jónsdóttir

(Steingrímur Þormóðsson hrl.)

gegn

Sjóvá-Almennum tryggingum hf.

Brynjari Sigurðssyni og

Hrefnu Björk Ólafsdóttur

(Ásgerður Ragnarsdóttir hdl.) og

Tryggingamiðstöðinni hf.

til vara

(Valgeir Pálsson hrl.)

Mál þetta, sem dómtekið var 16. júní sl., var höfðað 26. ágúst 2008 af Söndru Jónsdóttur, Grundarsmára 10, Kópavogi, Jóni Má Halldórssyni, sama stað, og Kristínu Jónsdóttur, s.st., gegn Sjóvá-Almennum tryggingum hf., Kringlunni 5, Brynjari Sigurðssyni, Kleppsvegi 56, og Hrefnu Björk Ólafsdóttur, Borgargerði 3, og til vara Tryggingamiðstöðinni hf., Aðalstræti 4-6, öllum í Reykjavík.

Stefnandi Sandra krefst þess aðallega að stefndu, Sjóvá hf., Brynjar Sigurðsson og Hrefna Björk Ólafsdóttir, verði in soldium dæmd til að greiða henni 75.968.922 krónur ásamt 4,5% ársvöxtum frá slysdegi, 13. febrúar 2004, til 5. desember 2005, en með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá

þeim degi til greiðsludags, allt að frádregnum innágreiðslum 5. desember 2005, 6.695.635 krónum, 5. desember 2006, 7.101.884 krónum, og 2. október 2008, 1.290.218 krónum.

Fyrsta varakrafa stefnanda Söndru er að stefndu, Sjóvá hf., Brynjar og Hrefna, verði in soldium dæmd til að greiða henni 57.612.352 krónur ásamt 4,5% ársvöxtum frá 13. febrúar 2004 til 5. desember 2005, en með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádregnum innágreiðslum 5. desember 2005, 6.695.635 krónum, 5. desember 2006, 7.101.884 krónum, og 2. október 2008, 1.290.218 krónum.

Önnur varakrafa hennar er að sömu stefndu verði in soldium dæmd til að greiða henni 54.691.189 krónur ásamt 4,5% ársvöxtum frá 13. febrúar 2004 til 5. desember 2005, en með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádregnum innágreiðslum 5. desember 2005, 6.695.635 krónum, 5. desember 2006, 7.101.884 krónum, og 2. október 2008, 1.290.218 krónum.

Þriðja varakrafa hennar er að sömu stefndu verði in soldium dæmd til að greiða henni 47.002.357 krónur ásamt 4,5% ársvöxtum frá 13. febrúar 2004 til 5. desember 2005, en með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádregnum innágreiðslum 5. desember 2005, 6.695.635 krónum, 5. desember 2006, 7.101.884 krónum, og 2. október 2008, 1.290.218 krónum.

Verði ofangreindar kröfur á hendur stefndu ekki teknar til greina krefst stefnandi Sandra þess að varastefnda, Tryggingamiðstöðin hf., verði dæmd til að greiða henni slysatryggingabætur að fjárhæð 75.968.922 krónur ásamt 4,5% ársvöxtum frá slysdegi, 13. febrúar 2004, til 5. desember 2005, en með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádregnum innágreiðslum 5. desember 2005, 6.695.635 krónum, 5. desember 2006, 7.101.884 krónum og 2. október 2008, 1.290.218 krónum. Í varaaðild eru gerðar allar sömu varakröfur og að framan greinir.

Í samlagsaðild krefjast stefnendur, Jón Már Halldórsson og Kristín Jónsdóttir, þess að stefndu, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., Brynjar og Hrefna, verði in solidum dæmd til að greiða þeim 2.494.715 krónur með 4,5% ársvöxtum frá 13. febrúar 2004 til 4. september 2008, en með dráttarvöxtum samkvæmt 1. mgr. 6. gr. laga nr. 38/2001 frá þeim degi til greiðsludags.

Stefnendur krefjast málskostnaðar að skaðlausu samkvæmt málskostnaðaryfirliti og í aðalsök eins og málið væri ekki gjafsóknarmál en stefnanda Söndru var veitt gjafsókn 25. ágúst 2005. Krafist er málskostnaðar bæði í varaaðildarkröfu og samlagsaðildarkröfu.

Af hálfu stefndu, Sjóvár-Almennra trygginga hf., Brynjars Sigurðssonar og Hrefnu Bjarkar Ólafsdóttur, er aðallega krafist sýknu af öllum kröfum stefnanda og að stefnendur verði dæmdir til að greiða þeim málskostnað. Til vara er þess krafist að dómkröfur stefnanda verði lækkaðar verulega og málskostnaður verði felldur niður.

Af hálfu varastefnda, Tryggingamiðstöðvarinnar hf., er krafist sýknu af kröfum stefnanda Söndru og að henni verði gert að greiða varastefnda málskostnað að skað lausu að mati dómsins. Til vara er krafist að dómkröfur stefnanda Söndru verði lækkaðar verulega og að málskostnaður falli niður. Í greinargerð varastefnda var þess krafist til vara að kröfum stefnanda Söndru á hendur varastefnda yrði vísað frá dómi en fallið var frá þeirri kröfu við munnlegan málflutning.

Með úrskurði dómsins 21. janúar 2009 var hafnað beiðni stefnanda Söndru um að leita ráðgefandi álits EFTA-dómstólsins í tilefni af spurningum hennar varðandi tilgreindar tilskipanir Evrópusambandsins og áhrif er þær kynnu að hafa á tiltekin ágreiningsefni málsins. Úrskurðurinn var staðfestur með dómi Hæstaréttar 23. febrúar sl.

Yfirlit málsatvika og ágreiningsefna

Stefnandi Sandra slasaðist þegar árekstur varð 13. febrúar 2004 í Garðabæ milli bifreiðarinnar VK-794, er hún ók inn á gatnamót Arnarnesvegur og Fífuhvamsvegur, og bifreiðarinnar DB-950 sem ekið var um Arnarnesveg og inn á gatnamótin. Af stefnanda hálfu er því haldið fram að hún hafi byrjað að beygja til vinstri af Arnarnesvegi og inn á Fífuhvamsveg þegar grænt ljós á beygjuör hafði kviknað á umferðarljósi er gefið hafi til kynna að hún mætti beygja. Hún hafi talið öruggt að beygja þar sem rautt ljós hafi logað fyrir umferð úr gagnstæðri átt. Bifreiðinni DB-950 hafi verið ekið á mjög miklum hraða og hafi áreksturinn verið mjög harður. Af hálfu stefnanda Söndru er byggt á því að ástæðan fyrir árekstrinum hafi verið stórfelld gáleysi ökumanns bifreiðarinnar DB-950, stefnda Brynjars, er hann ók gegnt rauðu ljósi á allt of miklum hraða yfir gatnamótin.

Bifreiðin DB-950 var vátryggð lögboðinni ábyrgðartryggingu hjá stefnda Sjóvá-Almennum tryggingum hf. en bifreiðin, er stefnandi Sandra ók, var vátryggð hjá varastefnda, Tyggingarmiðstöðinni hf.

Stefnda, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., hafði greitt stefnanda Söndru í bætur vegna slyssins 5. desember 2005 samkvæmt útreikningi 6.695.635 krónur. Einnig voru greiddar 8.149.214 krónur 6. – 7. desember 2006, þar á meðal vegna 5% hærri miska, 15% aukins miska og 20% hærri örorku, sem þá hafði verið metin samkvæmt yfirmati frá 3. nóvember 2006, og 1.290.218 krónur 21. október 2008 vegna námstafa, sjúkrakostnaðar og annars útlagðs kostnaðar.

Ágreiningur í málinu snýst um það hvort stefnandi hafi fengið fullar bætur lögum samkvæmt úr höndum aðalstefnda, Sjóvá-Almennra trygginga hf. Stefnendur Jón Már og Kristín eru foreldrar stefnanda Söndru, en þau krefjast umönnunarbóta og greiðslu fyrir tekjutap sem þau hafi orðið fyrir vegna slyssins. Einnig er ágreiningur um það hvort stefnandi Sandra eigi rétt á miskabótum samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga og 3. mgr. 90. gr. umferðarlaga.

Varakrafa stefnanda Söndru á hendur stefndu Tryggingamiðstöðinni hf. er byggð á því að verði tjónið ekki bætt úr ábyrgðartryggingunni eigi hún rétt á því að fá það bætt úr slysatryggingu ökumanns samkvæmt 92. gr. umferðarlaga.

Málsástæður og lagrök stefnenda

Af hálfu stefnanda Söndru er um málsatvik vísað til þess sem fram kemur í gögnum málsins. Í lögregluskýrslu 14. febrúar 2004 sé eftirfarandi haft eftir öikumanninum sem ók á eftir bifreiðinni sem stefnandi Sandra ók: „Guðfinnur gaf sig fram á vettvangi og sagðist hafa orðið vitni að árekstrinum. Hann sagðist hafa ekið á eftir VK-794 og því séð greinilega það sem gerst hafi. Hann sagði að grænt beygjuljós hafi logað gegn akstursstefnu VK-794 þegar áreksturinn varð.“ Í upplýsingaskýrslu daginn eftir slysið sé haft eftir Guðfinni að hann væri þess fullviss að grænt ljós hefði logað á báðum ljósum neðanverðu þegar bifreiðinni VK-794 var ekið inn á gatnamótin. Hann hafi sagst vera þess fullviss að áður en bifreiðin VK-974 hafi verið komin að stöðvunarlínu hafi komið grænt ljós á bæði ljósin. Guðfinnur sagði að bæði VK-794 og hann hafi verið á eðlilegum hraða en hann gæti ekki sagt til um hve miklum enda hafi hann verið að fylgjast með umferðinni sem hefði annars verið frekar lítil. Einnig vísi stefnandi til skýrslu Elísu Arnardóttir, sem hafi verið vitni að árekstrinum, en hún hafi tekið fram að jeppabifreiðinni hafi verið ekið á „rosalega mikilli ferð“.

Í matsgerð Viðars Mús Matthíassonar lagaprófessors og Torfa Magnússonar taugalæknis 29. október 2005 hafi stefnanda Söndru verið metinn 70 stiga miski vegna áverkanna og 50% varanleg örorka. Matsmenn hafi metið batahvörf eða stöðugleikapunkt 13. febrúar sama ár. Stefnandi hafi ekki sætt sig við niðurstöðu matsgerðarinnar og hafi hún beðið um yfirmat. Hún hafi aflað vottorða frá Smára Pálssyni taugasálfræðingi og Marínó P. Hafstein taugalækni vegna yfirmatsins. Dómkvaddir hafi verið sem yfirmatsmenn Sverrir Bergmann taugalæknir og lögfræðingarnir Sigurður Arnalds og Birgir Magnússon. Niðurstaða yfirmatsgerðar 3. nóvember 2006 hafi verið að stefnandi hefði hlotið 75 stiga miska vegna áverkanna, sem hún hlaut í slysinu, og 70% varanlega örorku. Í niðurstöðu yfirmatsgerðarinnar segi m.a. um varanlega örorku:

“Eftir slysið hefur hún glímt við erfiðleika við skólanámið, hefur þurft mikla aðstoð bæði foreldra sinna og kennara í Verslunarskólanum. Hún er enn ákveðin í að ljúka stúdentsprófi og nú bendir flest til þess að það takist. Afleiðingar slyssins hafa þegar valdið töfum í námi um eitt ár. Í matsgerðinni hefur ítarlega verið fjallað um getu og árangur matsbeiðanda í skólanámi eftir slysið. Það er álit matsmanna að sú staðreynd að afleiðingar umferðarslyssins hafi haft verulega áhrif á hvort tveggja, getu og árangur í námi, muni vafalaust endurspegla þau áhrif sem afleiðingar slyssins koma til með að hafa á vinnugetu, færni og tekjuöflunarhæfi matsbeiðanda í framtíðinni. Hún er aðeins tvítug að aldri og á því langa framtíð fyrir sér á almennum vinnumarkaði. Almenn miða matsmenn við fulla atvinnuþátttöku til 70 ára aldurs. Geta matsbeiðanda til háskólanáms er verulega skert og ekki raunhæft að hún geti náð árangri í slíku námi. Vinnugeta hennar til starfa á almennum vinnumarkaði er einnig skert, bæði vegna andlegra og líkamlegra einkenna. Það virðist því ekki raunhæft að gera ráð fyrir því að matsbeiðandi geti unnið við skrifstofuvinnu eða önnur slík líkamlega auðveld störf, þar sem minni hennar er skert og hún á í erfiðleikum með að vinna á tölvu. Hvort tveggja virðist vera forsenda fyrir raunhæfri getu og færni til að vinna öll almenn störf á vinnumarkaði svo ekki sé minnst á störf sem talin yrðu líkamlega erfiðari,

slík störf getur matsbeiðandi ekki unnið vegna afleiðinga slyssins. Er þá næsta lítið eftir af störfum á almennum vinnumarkaði sem með sanngirni má gera ráð fyrir að hún taki sér fyrir hendur, m.a. til að sinna lögboðinni tjonstakörkunarskyldu sinni. Nærri öruggt má telja að hún mun ljúka stúdentsprófi vorið 2007 og ætla matsmenn ekki að draga úr því að Verslunarskólinn hefur gert kröfur til hennar um árangur í námi eftir slysið. Það er hins vegar ljóst að sömu fyrirgreiðslu mun hún ekki njóta í háskólanámi eða við störf á almennum vinnumarkaði í framtíðinni og hún hefur notið þar auk þess sem það er ekki raunhæft að gera ráð fyrir eins mikilli aðstoð foreldra í framtíðinni og verið hefur. Það er álit yfirmatsmanna að varanleg örorka matsbeiðanda vegna afleiðinga slyssins sé mun meiri en fyrri matsgerð í málinu gerir ráð fyrir. Ekki verður annað séð en starfsval matsbeiðanda verði bundið við störf á vernduðum vinnustað í framtíðinni. Slysið hefur haft margvísleg og mjög alvarleg áhrif á framtíðarmöguleika hennar bæði í námi og vinnu. Að öllum gögnum virtum og m.v.t. viðtals og læknisskoðunar á matsfundi er varanleg örorka vegna afleiðinga slyssins metin hæfilega 70%.“

Í ljósi niðurstöðu yfirmatsmanna um stuðning, sem að þeirra mati sé stefnanda nauðsynlegur í framtíðinni, bæði varðandi heimilisstörf og vinnu, og þar til viðbótar vegna mikillar vinnu og kostnaðar, sem foreldrar hennar hefðu innt af hendi vegna slysaáverka stefnanda og fyrirsjáanlegs kostnaði í framtíðinni, þannig að stefnanda verði eins fært og mögulegt er að njóta sömu líf skjara og heilbrigðir einstaklingar, hafi stefnandi verið knúin til að biðja um mat á sjúkrakostnaði og öðru fjártjóni, fram að stöðugleikapunkti og til framtíðar. Stefnandi hafi lagt fram matsbeiðni í dóminum 4. júlí 2005 og dómkvaddir hafi verið Viðar Már Matthíasson lagaprófessor og Vigfús Ásgeirsson tryggingastærðfræðingur. Þeir hafi skilað matsgerð 23. júní 2008. Svör við matsspurningum komi fram í matsgerðinni en í athugasemdum matsmanna í niðurlagi matsgerðarinnar segi að matsmenn hafi ekki tíundað fjárhæðir vegna námsskeiðskostnaðar við þýskunámskeið í Fjölbautarskólanum í Breiðholti, bæt看ur vegna seinkunar í námi (annað fjártjón), kostnað vegna erfiðari heimilisstarfa, kostnað við frekara nám í framtíðinni eða vegna starfsþjálfunar og aukakostnað vegna dýrari framfærslu fatlaðra einstaklinga en ófatlaðra.

Stefnandi hafi sent stefnda Sjóvá hf. kröfubréf 3. nóvember 2005 á grundvelli undirmatsins og hafi félagið samþykkt skaðabætur stefnanda 5. desember s.á., að fjárhæð 6.695.635 krónur, og hafi eftirstöðvar, 3.357.224 krónur, verið greiddar sem stefnandi hafi tekið við með fyrirvara. Í uppgjörinu komi fram að hið stefnda félag hafi dregið frá bótum vegna varanlegrar örorku 14.416.539 krónur, en félagið hafi reiknað bæturnar 15.562.861 krónur. Félagið hafi því einungis greitt 92,3% af bótum stefnanda vegna varanlegrar örorku. Á grundvelli yfirmatsins hafi stefnda Sjóvá hf. greitt stefnanda 8.149.214 krónur 4. desember 2006, þ.e. um það bil 1/3 af bótum fyrir varanlega örorku, sem stefnandi hafi tekið við með öllum fyrirvara. Af þessum gögnum megi sjá að ágreiningur málsaðila snúist aðallega um þær framtíðarbætur samkvæmt almannatryggingalögum sem stefnandi fái á grundvelli örorku sinnar og stefnda Sjóvá hf. dragi frá reiknuðum bótum vegna varanlegrar örorku. Einnig snúist ágreiningurinn um þau viðmiðunarlaun sem stefnda Sjóvá hf. reisi bætur félagsins á, bætur samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga, annað fjártjón og sjúkrakostnað.

Stefnandi Sandra hafi áskilið sér bætur frá Tryggingamiðstöðinni hf. á grundvelli 92. gr. umferðarlaga en bifreiðin er hún ók hafi verið í eigu föður hennar

og tryggð hjá Tryggingamiðstöðinni hf. samkvæmt 93. gr. sömu laga. Hún hafi því sem ökumaður verið slysatriggð samkvæmt 1. mgr. 92. gr. laganna.

Stefnandi Sandra styðji kröfu sína í aðalsök við bótakafla umferðarlaga, XIII. kafla, einkum 88., 90. og 91. gr., sbr. 1. mgr. 95. gr., og reglugerð nr. 392/2003 um lögmæltar ökutækjatriggingar. Jafnframt byggji hún kröfu sína á öku tækjatilskipunum EBE nr. 1 til og með nr. 4, sbr. 2. gr. laga nr. 2/1993 um evrópska efnahagssvæðið, sbr. og 3. gr. EES samningsins (samningsins um evrópska efnahagssvæðið). Einnig byggji stefnandi á meðalhófsreglu stjórnskipunarréttar og jafnræðisreglu stjórnarskrár. Þá vísi stefnandi sérstaklega til 1. mgr. 1. gr. I. viðauka mannréttindasáttmála Evrópu, sbr. 14. gr. sáttmálans, og til eignarverndarákvæða stjórnarskrár. Einnig byggji stefnandi dómkröfur sínar á lögum nr. 60/1994 um vá tryggingastarfsemi, þeirri reglu laganna, sem snúi að leyfisskyldri starfsemi vátryggingafélaga og heimild þeirra til álagningar iðgjalda í samræmi við tjónareynslu. Stefnandi vísi til 1. ml. 3. mgr. 9. gr. laganna, þar sem tekið sé fram að vátrygginga félög verði alfarið að reka vátryggingastarfsemi, en það geri þau ekki þegar Tryggingastofnun ríkisins greiði mikinn meirihluta þess tjóns alvarlega slasaðra tjónþola sem vátryggingafélögin hafi tekið að sér að bæta samkvæmt trygginga samningum. Tryggingastofnun ríkisins taki þannig að sér þá vátryggingastarfsemi, sem vátryggingafélögum sé ætlað að reka, en það brjóti í bága við 1. ml. 1. mgr. 5. gr. laga nr. 60/1994 og grunnreglu laganna. Hér komi það einmitt til að félögin hafi varið sig fyrir þessum bótagreiðslum með iðgjaldaálagningum og færslum í bótasjóð. Vátryggingafélög geti ekki „í svo miklum mæli“ lækkað þær bætur, sem félögin hafi skuldbundið sig til að greiða á grundvelli reglunnar um tjónstakmörkunarskyldu, þegar tjónþoli slasist jafn alvarlega og hér hafi orðið raunin. Framtíðarbætur úr almannatryggingakerfinu komi aldrei til með að bæta raunverulagt tjón. Stefnandi byggji á að 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 með síðari breytingum verði að víkja fyrir ofangreindum meginreglum. Stefnandi vísi til meginreglu skaðabótaréttar um fullar bætur og til niðurlags matsgerðarinnar frá 23. júní 2008 þar sem komist sé að þeirri niðurstöðu, að þrátt fyrir þær bætur, sem metnar hafi verið vegna tjóns stefnanda, sé ekki um fullar bætur að ræða.

Samkvæmt sönnunarreglum skaðabótaréttar beri sá sem sóttur er til greiðslu bóta sönnunarbyrði um þær sérstöku ástæður er leysi hann undan greiðslu bóta. Eitt megin inntak meðalhófsreglunnar sé að verulega gild rök þurfi að liggja því til grundvallar að hægt sé að svipta stefnanda svo mikilsverðum réttindum til bóta greiðslu fyrir varanlega örorku sem hún krefjist í máli þessu. Fjárhæð bótakröfunnar rökstyðji stefnandi þannig:

1. Miskabætur: 6.403.500 x 75%	4.802.625
krónur	
Hækkun á miska samkvæmt 3. mgr. 4. gr. skaðabótalaga	1.680.918
„	
2. Bætur fyrir varanlega örorku:	
4.023.000 x 18,023 x 70 %	50.754.570 „

3. Þjáningabætur:	
Rúmliggjandi	174.600 „
Veik án þess að vera rúmliggjandi	280.800 „
4. Bætur fyrir tímabundna örorku	489.668 „
5. Bætur samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga	4.000.000 „
6. Annað fjártjón og sjúkrakostnaður, samkvæmt 1. mgr. 1. gr. skbl.:	
6.1. Kostnaður vegna lækninga og endurhæfingar	263.093 „
6.2. Kostnaður vegna seinkunar í námi	63.000 „
6.3. Kostnaður vegna flutninga	40.745 „
6.4. Aksturskostnaður	236.780 „
6.5. Kostnaður vegna sjálfsskiptrar bifreiðar	200.000
„	
6.6. Fatatjón	86.600 „
7. Framtíðar sjúkrakostnaður, annað fjártjón	2.495.523
„	
8. Kostnaður vegna námstafa um tvær annir	400.000
„	
9. kostnaður vegna erfiðari heimilisstarfa, frekara náms	
í framtíðinni, starfsþjálfunar og aukakostnaður vegna	
dýrari framfærslu fatlaðra einstaklinga en ófatlaðra.	
10.000.000 „	
Samtals	75.968.922
krónur	

1. Bætur fyrir miska væru grundvallaðar á yfirmatsgerð og 4. gr. skaðabóta laga, sbr. og 3. mgr. greinarinnar, síðari málslið. Stefnandi byggir á að hækka beri miska um 35% miðað við eðli áverkanna. Einnig sé byggt á að miða beri heildarfjárhæð miska við niðurstöðu yfirmatsins hvað tíma varði.

2. Bætur fyrir varanlega örorku væru grundvallaðar á yfirmatinu, þ.e. miði við 70% varanlega örorku og að upphaf örorku sé stöðugleikapunktur (batahvörf), þ.e. 13. febrúar 2005, og stuðulinn 18,023. Stefnandi byggir kröfu sína á yfirmats gerðinni og ákvæðum 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga um að árslaun skulu metin sérstaklega þegar óvenjulegar aðstæður séu fyrir hendi og ætla megi að annar mælikvarði sé réttari á líklegar framtíðartekjur tjónþola. Stefnandi byggir á að óvenjulegar aðstæður séu fyrir hendi, þar sem ekki sé við tekjureynslu að miða síðustu þrjú ár fyrir slysið. Auk þess eigi lágmarkslaun frekar við um tjónþola sem orðinn sé eldri og hafi ekki tekjureynslu eða takmarkaða, þrátt fyrir fullan þroska, aldur og tækifæri til vinnu. Stefnandi sé ung kona, sem alltaf hafi staðið sig vel í skóla og haft góðar einkunnir, þrátt fyrir að hún hafi unnið með námi sínu. Hún hafi stefnt á háskólanám og því ekki aflað sér tekna með samfelldri vinnu. Ekki sé heldur sanngjarnt í tilviki stefnanda að miða aðeins við lágmarkslaun. Ekkert í aðstæðum hennar bendi til að hún hefði einungis unnið fyrir lágmarkslaunum í framtíðinni, heldur sé líklegt og mætti ætla að stefnandi hefði lokið háskólanámi og haft tekjur í samræmi við það, hefði slysið ekki orðið.

Stefnandi miði ofangreint launaviðmið við þann mælikvarða, sem fram komi í kröfubréfi stefnanda til stefnda Sjóvár hf. 3. nóvember 2005, sem byggður sé á undirmatsgerð. Eftir því sem meiri munur verði á rauntekjum hér á landi og lágmarkslaunaviðmiði 3. mgr. 7. gr. skaðabótalaga, sé ríkari ástæða til að meta árslaun ungs tjónþola sérstaklega samkvæmt 2. mgr. 7. gr. laganna, þar sem lágmarkslaunaviðmið 3. mgr. geti engan veginn talist réttmætt í skilningi laganna, miðað við aðstæður í þessu máli. Stefnandi vísi til kjarasamninga háskólamanna á árunum 2001 til og með 2004. Í aðalkröfu sé byggt á meðallaunum háskóla menntaðra opinberra starfsmanna ríkisins og Reykjavíkurborgar árið 2005 og 2006, en samkvæmt 2. mgr. 7. gr. beri að horfa fram í tímann þegar slík viðmiðunarlaun séu metin. Heildar meðallaun á mánuði séu 313.565 krónur árið 2005 og 362.009 krónur 2006. Tekið sé meðaltal af þessum fjárhæðum og verði árslaun 4.023.000 krónur.

Verði ekki fallist á ofangreint árslaunaviðmið til grundvallar varanlegri örorku stefnanda geri hún til vara neðangreindar kröfur en þær komi þannig til að aðalkrafa hafi verið lækkuð vegna lægri viðmiðunarlauna:

Varakrafa sé miðuð við meðallaun kvenna í fullu starfi í skrifstofustörfum hér á landi samkvæmt upplýsingum Hagstofu Íslands. Mánaðarlaun hafi verið 214.000 krónur og árslaun því 2.568.000 krónur. Útreikningur sé þannig: $2.568.000 \times 18,023 \times 70\% = 32.398.000$ krónur. Varakrafan sé því að fjárhæð $75.968.922 - 50.754.570 + 32.398.000$ eða 57.612.352 krónur. Krafan sé byggð á því að stefnandi hefði lokið námi frá Verslunarskóla Íslands og dómafordæmum.

Önnur varakrafa sé byggð á því að lágmarkslaunaviðmið verði hækkað samkvæmt launavísitölu frá 1. júlí 1993 til stöðugleikapunkts (batahvarfa) í febrúar 2005, þannig: $1.200.000 \times 5588/2870 = 2.336.446$. Reiknist bætur stefnanda fyrir varanlega örorku þá þannig: $2.336.500 \times 18,023 \times 70 = 29.476.836$ (heildarbætur 54.691.189 krónur). Sá mismunur sem orðinn sé á lágmarkslaunaviðmiði 3. mgr. 7. gr. skaðabótalaga og meðallágmarkslaunum í landinu (launum verkamanna, iðnaðar manna, afgreiðslufólks og skrifstofufólks) skapi slíka mismunun, að varði við jafn ræðisreglu stjórnarskrár með líkum hætti og talið hafi verið fyrir gildistöku laga nr.

37/1999 eftir því hvort bótaákvörðun færi samkvæmt 5.-7. gr. skaðabótalaga eða 8. gr. s.l.

Þriðja varakrafa sé byggð á lágmarkslaunum þannig: $1.727.000 \times 18,023 \times 70\% = 21.788.000$ (Heildarbætur 47.002.357 krónur). Krafan sé byggð á því að frádráttur samkvæmt þágildandi 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga komi ekki til skerðingar. Einnig sé byggt á því að frádráttur samkvæmt lagaákvæðinu geti aldrei náð lengra en til 27. apríl 2009, að fjárhæð 2.737.637 krónur. Eigi það við allar ofangreindar kröfur.

3. Þjáningabætur séu byggðar á 3. gr. skaðabótalaga og undirmati.

4. Bætur fyrir tímabundna örorku séu byggðar á 2. gr. skaðabótalaga og undirmati.

5. Bætur samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga byggist á að ökumaður bifreiðarinnar DB-950, stefndi Brynjar, hafi sýnt af sér vítavert gáleysi, er hann ók stórrí jeppabifreið yfir fjölfarin gatnamót á rauðu ljósi á miklum hraða beint á bifreið stefnanda. Stefnandi byggir þessa kröfu sína einnig á 3. mgr. 90. gr. umferðarlaga. Stefnandi telur sannað með vitnisburði Guðfinns Guðmannssonar að bifreiðarstjóri DB-950 hafi sýnt af sér vítavert gáleysi (IV. kafli umfl.) og því beri henni bætur samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga. Varðandi bótafjárhæð vísi stefnandi til alvarleika áverkanna, sem séu afleiðingar af vítaverðum akstri stefnda Brynjars.

6. Annað fjártjón og sjúkrakostnaður í liðum 6.1. til og með 6.6. sé samkvæmt 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga. Krafan skiptist í sjúkrakostnað og annað fjártjón fram að stöðugleikapunkti 13. febrúar 2005 og síðan kostnað eftir þann tíma. Dómkrafan byggist á mati dómkvaddra matsmanna 23. júní 2008 og greinar gerðum sem lagðar hafi verið fram í málinu.

7. Kröfu um bætur fyrir framtíðarsjúkrakostnað byggir stefnandi á niðurstöðu matsgerðar og 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga. Krafan sé einnig byggð á læknisvottorðum og vottorði sjúkrabjálfa. Telji dómari að þarna vanti að núvirkisreikna kröfuna beri að lækka hana um $\frac{1}{3}$ eða í 1.663.692 krónur.

8. Kostnaður vegna námstafa og annað fjártjón sé vegna þess að stefnandi hafi tafist í námi vegna slysaáverkanna í eitt ár, þ.e. tvær vetrarannir. Krafan byggist á 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga, sbr. og þágildandi 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga um bætur fyrir röskun á stöðu og högum (sjá dóm Hæstaréttar Íslands nr. 19/2002 og nr. 188/2004).

9. Stefnandi byggir síðasta kröfuliðinn á 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga, sbr. og þágildandi 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga um bætur fyrir röskun á stöðu og högum. Þrátt fyrir að dómkvaddir matsmenn hafi ekki treyst sér til að meta þennan kostnað sé hér um að ræða tjón stefnanda vegna þeirra áverka sem hún hlaut í slysinu, sem felist í frekari kostnaði: i. vegna heimilisstarfa, en þar falli einnig til kostnaður vegna barneigna, ef þær verða stefnanda mögulegar, sem sé óvíst, sbr. læknisvottorð Guðrúnar Karlsdóttur 10. janúar 2008 og ii. vegna frekara náms í framtíðinni eða vegna starfsþjálfunar og iii. aukakostnaði vegna dýrari framfærslu fatlaðra einstaklinga en ófatlaðra.

Málsástæður stefnanda Söndru í varaaðild séu þær að stefnda Sjóvá hf. telji félagið þegar hafa greitt þær skaðabætur sem hún eigi rétt á. Eftir standi því að

Tryggingamiðstöðin hf. eigi eftir að greiða stefnanda slysaftryggingabætur í samræmi við efni 5. mgr. 92. gr. umferðarlaga er hljóði svo: „Ef tjónþoli á rétt á skaðabótum vegna slyssins eftir lögum þessum eða öðrum skaðabótaðreglum lækka bætur úr þessari vaftryggingu sem því nemur.“ Það séu bætur samkvæmt þeirri sérstöku slysaftryggingu sem stefnandi hafi haft samkvæmt 92. gr. umferðarlaga við stefndu Tryggingamiðstöðina hf. er hún slasaðist. Eftir standi því að Tryggingamiðstöðin hf. hafi enn ekki greitt stefnanda fullar slysabætur samkvæmt 92. gr. umferðarlaga.

Stefnandi byggir á því að þegar hún slasaðist hafi hún notið réttarstöðu vaftryggðs samkvæmt 3. mgr. 2. gr. vaftryggingarsamningalaga nr. 20/1954, sbr. og ákvæði 4. gr. reglugerðar nr. 392/2003, nú nr. 424/2008. Réttarstaða hennar sé önnur en þeirra sem eigi skaðabótakröfu 3ja manns á hendur ábyrgðartryggingarfélagi, en slíkir aðilar séu ekki vaftryggðir í skilningi 3. mgr. 2. gr. vaftryggingasamningalaga nr. 20/1954. Til viðbótar komi síðan ákvæði 3. gr. laganna um að ákvæði þeirra séu ófrávíkjanleg í ákveðnum tilvikum, sem sé í samræmi við efni 1. mgr. 3. gr. núgildandi vaftryggingasamningalaga á þá leið að efni I. kafla laga nr. 30/2004 sé ófrávíkjanlegt, ef það leiði til lakari stöðu þess sem öðlist kröfu á hendur félaginu samkvæmt vaftryggingarsamningi.

Einnig komi skýrt fram í 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga að slysaftryggingabætur samkvæmt 92. gr. umferðarlaga dragist frá skaðabótakröfu vegna líkamstjóns, sem sé í samræmi við það efni 5. mgr. 92. gr. umferðarlaga. Af því leiði að fullar slysa tryggingabæturnar hafi ekki verið greiddar. Þessu til staðfestingar sé vísað til þess sem fram komi í greinargerð með 4. gr. laga nr. 37/1999 á þessa leið:

„Ekki er lagt til að bætur skerðist vegna slysaftrygginga eða annarra bótaúrræða sem tjónþoli hefur sjálfur kostað með greiðslu iðgjalds.“ Að því leiði einnig að slíkar bætur skerðist ekki af almannaftryggingabótum samkvæmt „eðli máls“. Í ákvæði 4. mgr. 5. gr. sé undantekningarregla sem verði ekki skýrð rýmra en orð greinarinnar mæli beinlínis fyrir, sérstaklega þegar um vaftryggingasamning sé að ræða.

Stefnandi byggir einnig á að með iðgjaldaálagningu félagsins hafi félagið skuldbundið sig til að greiða slysaftryggingabæturnar og geti ekki á grundvelli undantekningarákvæðis í skaðabótalögum hlaupið frá þeirri skyldu.

Efni 92. gr. umferðarlaga á þá leið, að slysabætur stefnanda ákvarðist á grundvelli skaðabótalaga samkvæmt mati á afleiðingum tjóns, stangist á við ákvæði laga um slysabætur. Um það sé vísað til 1. tl. 1. mgr. 22. gr. laga um vaftryggingarstarfsemi.

Hið stefnda félag geti ekki takmarkað ábyrgð sína með þeim hætti sem félagið geri samkvæmt ákvæðum vaftryggingasamningalaga nr. 20/1954 og skilmálum félagsins. Í þessu sambandi byggir stefnandi einnig á 2. mgr. 36. gr. c laga nr. 7/1936 með síðari breytingum.

Stefnendur Jón Már og Kristín byggir kröfu sína að fjárhæð 2.494.715 krónur á forsendum og niðurstöðu matsgerðar dómkvaddra matsmanna 23. júní 2008 og 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga, sbr. og þágildandi 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga um bætur fyrir röskun á stöðu og högum, sem og dómafordæmum

um umönnunarbætur. Sama gildi um þennan kröfulið og áður greini varðandi lækkun sem komi til af því að kröfuna þurfi að núvirðisreikna. Eigi það við lækki krafan um 1/3 eða í 1.663.144 krónur.

Stefnandi Sandra byggir á því að afgreiðsla stefnda Sjóvá hf. á bótakröfu hennar brjóti gegn meðalhófsreglu stjórnskipunarréttar og jafnræðisreglu stjórnarskrár þar sem félagið hafi ekki greitt stefnanda nema 33,83% þeirra bóta fjárhæðar fyrir varanlega örorku sem ákvörðuð hafi verið af félaginu. Þar með snúist mál þetta í raun ekki um hvort bætur almannatrygginga skuli koma til frádráttar bótum stefnanda frá félaginu, heldur um að almannatryggingakerfið greiði þessar bætur í stað tryggingafélags sem hafi þó þann starfsgrundvöll að greiða slíkar bætur. Hvort það geti staðist almennar reglur laga, að meiri hluti þess tjóns, sem mikið slasaðir einstaklingar í umferðarslysum verði fyrir hér á landi, skuli greitt af almenningi, en ekki þeim váttryggingafélögum, sem veitt hafi verið leyfi til innheimtu iðgjalda til greiðslu tjónanna, samfara ýmsum mikilvægum ívilnunum, í formi færslna í bótasjóði, sem gera eigi þessum félögum fært að greiða fullar bætur. Ekki hafi verið tekið nægilegt tillit til einstaklingsbundinna hagsmuna, sem varðir séu af jafnræðis- og eignarverndarákvæðum stjórnarskrár, við setningu 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga, eins og ákvæðið sé túlkað af stefnda Sjóvá hf. í þessu máli. Váttryggingafélögum, sem safnað hafi fé til greiðslu bótanna, bæði með lögbundinni álagningu iðgjalda og færslu í bótasjóði, sé ekki fært vegna einstaklingsbundinna réttinda að greiða aðeins lítinn hluta af heildartjóni stefnanda á þeim forsendum að stefnandi eigi rétt á bótum frá Tryggingastofnun ríkisins vegna þeirra áverka sem hún fékk í slysinu. Gengið hafi verið lengra en nauðsyn bar til að tryggja hagsmuni váttryggingafélaga hér á landi á grundvelli hins óljósa hugtaks um „tjónstakmörkunarskyldu“ og ekki hafi verið sýnt fram á að iðgjaldaákvæðanir váttryggingafélaga séu í samræmi við þennan afdrátt og þær lágu bótagreiðslur sem félögin komist upp með að greiða til tjónþola í sporum stefnanda.

Stefnanda og tjónþolum í hennar stöðu sé einnig mismunað með því að þeir fái bætur sínar ekki í einu lagi frá viðkomandi váttryggingafélagi, eins og þeir tjónþolar, sem minna tjón hafi beðið og hafi því ekki eins mikla þörf fyrir bætur. Mismununin felist í því að tjónþolar í sporum stefnanda fái einungis lítinn hluta af heildarbótum sínum í eingreiðslu frá viðkomandi váttryggingafélagi, þegar minna slasaðir fái bætur sínar 100% staðgreiddar sem eingreiðslu. Þetta ósamræmi sé enn meira sláandi fyrir þá sök að grundvöllur þess sé að frá bótum tjónþola í sporum stefnanda séu dregnar áætlaðar óvissar framtíðarbætur af félagslegum toga, sem greiddar væru með hliðsjón af þjóðfélagslegri stöðu fatlaðra einstaklinga, sem standi höllum fæti í samfélaginu vegna fötlunarinnar og sé nánast mismunur á almennum framfærslukostnaði fatlaðra einstaklinga og ófatlaðra.

Með þessum frádrætti sé alls ekki hugað að almannahagsmunum, þar sem almenningi sé með þessu athæfi ætlað að greiða bæturnar, í stað þeirra váttrygginga félaga, sem til þess hafi innheimt iðgjöld og stofnað til váttryggingaskuldar sér í hag (fært í bótasjóð), með því hagræði fyrir tryggingafélögin sem því fylgi. Hið stefnda váttryggingafélag hafi ekki upplýst hver sé grundvöllur iðgjaldaálagningar og verði ekki framhjá því litið að félagið auðgist á frádráttarheimild 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga og beri því að skila stefnanda frádrættinum á grundvelli skaðabótareglunnar um óréttmæta auðgun. Þessari málsástæðu til grundvallar vísi stefnandi og til 1. mgr. 68. gr. laga nr. 91/1991.

Stefnandi byggir á að umferðarlögin séu sérlög en skaðabótalögin almenn. Ökutækjatilskipanir EBE hafi verið lögleiddar hér á landi, eins og sjá megi af kafla umferðarlaga og reglugerð nr. 392/2003. Ökutækjatilskipanirnar séu hluti af EES samningnum, sem fullgiltur hafi verið fyrir Íslands hönd með lögum nr. 2/1993. Samkvæmt 3. gr. laganna skuli skýra lög og reglur landsréttar til samræmis við EES samninginn og þær reglur sem á honum byggja (bókun 35, við EES samninginn).

Viðmiðunarbótálfjárhæðin, sem tilgreind sé í 4. mgr. 91. gr. og 4. mgr. 92. gr. umferðarlaga, geti ekki verið á því byggð að tjónþolar sem hljóti verulega fötlun í umferðarslysum séu knúnir til að sækja meirihluta bóta sinna til annars aðila en þess vátryggingafélags, sem skuldbundið hafi sig til greiðslu slysabótanna, en með því móti sé öllum mikið slösuðum tjónþolum umferðarslysa hér á landi ómögulegt að ná þessu bótahámarki umferðarlaga eða nálgast það með nokkrum hætti. Lagaákvæði þessi hafi þar af leiðandi, miðað við núverandi lagaframkvæmd, ekki nokkurn tilgang.

Stefnandi byggir einnig á að efni 91. gr. umferðarlaga, sbr. 1. mgr. 95. gr., sé samræmt ökutækjatilskipunum EBE: 1. tilskipuninni nr. 72/166/EBE, 1. og 2. mgr. 3. gr. hennar, 2. tilskipuninni, nr. 84/5/EBE, 1. og 2. mgr. 1. gr. hennar og 3. tilskipuninni, nr. 90/232/EBE. Í þessum tilskipunum um ábyrgðartryggingu ökutækja séu reglur, sem skyldi aðildarríkin til að gera ráðstafanir til að tryggja að fyrir hendi sé vátrygging, sem taki til bótaskyldu, er stofnist vegna líkamstjóna af völdum vélknúinna ökutækja. Ráðstafanir eigi að gera til þess að vátryggingasamningur taki til „alls tjóns“ á mönnum. Í tilskipununum felist regla um skyldubundna ábyrgðartryggingu bifreiða gegn föstu iðgjaldi á öllu Evrópska efnahagssvæðinu, þar sem markmiðið sé að tjónþola, 3ja aðila, verði kleift að heimta bætur fyrir allt raunverulegt tjón sitt. Það brjóti því gegn þessum ákvæðum að stefnanda skuli vera gert að sækja mikinn meirihluta bóta sinna vegna tjónsins (66,17% af bótum fyrir varanlega örorku), sem hún varð fyrir í umferðarslysinu, til Tryggingastofnunar ríkisins á löngum tíma, þ.e. til 67 ára aldurs. Einnig vísi stefnandi til tilmála 81/76/EBE um að flýta eigi tjónsuppgjöri í ábyrgðartryggingum ökutækja. Samkvæmt 3. gr. ökutækjatilskipunar nr. 4 (2000/26/EB frá 16. maí 2000), eigi tjónþolar rétt á að beina kröfum sínum beint að vátryggingafélagi sem sé einnig tekið fram í 10. lið aðfararorða tilskipunarinnar. Þó að þessi ákvæði eigi við tjónþola, sem búsettur sé í öðru aðildarríki en hann slasist í, sé um að ræða grundvallarreglu ökutækjatilskipananna, sem einnig eigi við um stefnanda. Henni sé hins vegar gert ómögulegt að beina kröfum fyrir heildartjón sitt vegna varanlegrar örorku til vátryggingafélagsins vegna bóta sem hún eigi nú rétt á frá Tryggingastofnun ríkisins. Það gefi einnig augaleið að erlendir tjónþolar af EBE svæðinu, sem slasist hér á landi eigi ekki rétt til bóta frá Tryggingastofnun ríkisins og fari örugglega eftir ýmsu varðandi bætur til þeirra frá almannatryggingum. Hér sé einnig um að ræða brot á jafnræðisreglu hvað þessar tvær fylkingar varði og vandséð að þess samræmis sé gætt sem ökutækjatilskipanirnar mæli fyrir um. Stefnandi vísi einnig eftir því sem við eigi til 1. gr. 5. ökutækjatilskipunarinnar (2005/14/EB frá 11. maí 2005), sem og 10. liðs aðfararorða hennar.

Höfuðmarkmið tilskipananna sé að stuðla að frjálsri för ökutækja og farþega og tryggja þeim sem verði fyrir tjóni af völdum ökutækja á evrópska efnahagssvæðinu sambærilega stöðu hvað varði bætur fyrir líkamstjón. Af því leiði að þegar allir þeir farþegar ökutækja (ökumenn meðtaldir) hér á landi, sem hljóti alvarlega fötlun af

slysi af völdum ökutækis, séu, vegna reglna landsréttar um bætur, útilokaðir frá bótum frá váttryggingafélagi sem starfi á evrópska efnahagssvæðinu upp að þeim mörkum, sem tilgreind séu í tilskipununum (og umferðarlögum), geti slíkar reglur verið andstæðar þessum sömu tilskipunum og þeirri meðalhófsreglu sem gilda eigi við mat á lögmæti þeirra reglna samningsríkis, sem feli í sér frávík frá rétti þeirra tjónþola, sem slasist alvaralega af völdum vélknúins ökutækis.

Þá er af hálfu stefnanda vísað til 1. gr. laga nr. 53/2009, eins og fram kemur í bókun sem lögð var fram í þinghaldi 16. júní sl. Með því hafi verið gerð breyting á 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga og sé mælt fyrir um að ekki skuli draga frá bótum greiðslur sem tjónþoli fái frá almannatryggingum heldur aðeins eingreiddar örorkubætur almannatrygginga. Samkvæmt þessu skuli ekki draga frá bótakröfu stefnanda greiðslur almannatrygginga eins og stefndu hafi gert. Í öllu falli verði framtíðarbætur almannatrygginga ekki dregnar frá bótum vegna varanlegrar örorku eftir 27. apríl 2009 er lagabreytingin tók gildi.

Stefnandi vísi til skaðabótalaga nr. 50/1993, 1.-8. gr., almennu skaðabóta reglunnar, sakarreglunnar, bótakafla umferðarlaga nr. 50/1987, IV. og XIII. kafla, sbr. 4. gr., reglugerðar nr. 392/2003 um lögmæltar ökutækjatryggingar, nú nr. 424/2008, váttryggingasamningalaga nr. 20/1954, ákvæða laganna, sem eru óundanhæf, laga um váttryggingastarfsemi nr. 60/1994, 1. ml. 4. mgr. 9. gr., 5. gr., 21. gr. og 22. gr., sbr. 1. tilskipun 72/166/EBE um ábyrgðartryggingar ökutækja með breytingum samkvæmt tilskipunum 72/430/EBE, 84/5/EBE, 90/232/EBE og ákvörðun 91/323/EBE, laga um evrópska efnahagssvæðið, 3. gr., ökutækjatilskipana EB nr. 1-5, jafnræðisreglna stjórnarskrárinnar og mannréttindasáttmála Evrópu, eignarverndarregla stjórnarskrár, 72. gr. stjórnarskrár, sbr. 10. gr. laga nr. 97/1995, meðalhófsreglu stjórnskipunarréttar, reglu skaðabótaréttar um auðgun, 7. tl. 31. gr. nr. 90/2003, 18. gr. laga nr. 100/2007, 12. gr. þágildandi laga um almannatryggingar, 2. gr. laga um málefni fatlaðra nr. 59/1992, 2. gr. laga um réttindi sjúklinga nr. 74/1997, laga um félagslega aðstoð nr. 118/1995, reglugerðar um öryrkjavinnu nr. 159/1995, laga nr. 21/1994, reglu um tjonstakmörkunarskyldu tjónþola, reglu um sönnunarbyrði tjónvalds um frádrátt frá kröfu tjónþola, 2. mgr. 36. gr. c. laga nr. 7/1936 og grunnreglna samningalaga. Einnig vísar stefnandi til 1. gr. laga nr. 53/2009 frá 27. apríl 2009 kröfum sínum til grundvallar.

Málsástæður og lagarök stefndu Sjóvár-Almennra trygginga hf., Brynjars Sigurðssonar og Hrefnu Bjarkar Ólafsdóttur

Stefndu lýsa málsatvikum þannig að 13. febrúar 2004 hafi árekstur orðið á milli bifreiðarinnar DB-950, sem tryggð var lögboðnum váttryggingum hjá stefnda, og bifreiðarinnar VK-794 sem stefnandi Sandra ók. Hún hafi þá verið átján ára og hafi verið flutt á slysadeild en þar hafi komið í ljós að hún hafði fengið alvarlegan höfuðáverka.

Hinn 2. september 2005 hafi matsmennirnir Torfi Magnússon læknir og Viðar Már Matthíasson lögfræðingur verið dómkvaddir til að meta afleiðingar slyssins á heilsufar stefnanda. Í matsgerð þeirra 29. október s.á. komi fram að þeir telji að ástand stefnanda hafi verið orðið stöðugt ári eftir slysið og hafi

stöðugleikatímapunktur því verið ákveðinn 13. febrúar 2005. Þeir hafi talið stefnanda eiga rétt á bótum vegna tímabundins atvinnutjóns vegna tímabilsins júní, júlí og ágúst 2004 þar sem hún hafi ætlað að sinna sumarvinnu en ekki getað það vegna slyssins. Stefnandi hefði samkvæmt niðurstöðu í matinu verið talin veik og rúmliggjandi í þrjá mánuði, en veik án rúmlegu í níu mánuði og ætti hún rétt á þjáningabótum í samræmi við það. Þá hafi verið talið að varanlegur miski stefnanda vegna slyssins væri 70 stig, en varanleg örorka 50%.

Með bréfi 3. nóvember 2005 hafi stefnandi kafið stefnda um greiðslu bóta vegna slyssins, samtals 53.950.384 krónur. Með bréfi 15. sama mánaðar hafi stefnandi kafið stefnda um 8.000.000 króna til viðbótar á grundvelli 26. gr. skaðabótalaga nr. 50/1993 með vísan til þess að ökumaður bifreiðarinnar DB-950, meðstefndi Brynjar, hefði sýnt af sér stórkostlegt gáleysi er slysið varð. Fjárhæðin hafi í engu verið rökstudd eða útskýrð.

Stefndi hafi 5. desember s.á. sent lögmanni stefnanda tillögu að fullnaðar- og lokauppgjöri vegna tjóns stefnanda. Krafa um bætur vegna tímabundinnar örorku hefði þegar verið greidd og fallist hafi verið á kröfu um þjáningabætur í samræmi við fyrrgreinda matsgerð. Fallist hafi verið á greiðslu bóta vegna 70 stiga varanlegs miska, en ekki á kröfu um hækkun bóta vegna varanlegs miska samkvæmt 3. mgr. 4. gr. skaðabótalaga. Stefndi hafi talið að miða bæri launaviðmið vegna varanlegrar örorku við lágmarkslaunaviðmið 3. mgr. 7. gr. skaðabótalaga, enda um ungan einstakling í námi að ræða og hafi bætur verið greiddar í samræmi við það. Frá bótum vegna varanlegrar örorku hafi verið dregnar eingreiðslureiknaðar bætur frá Tryggingastofnun ríkisins. Ekki hafi verið fallist á kröfu um miskabætur á grundvelli 26. gr. skaðabótalaga þar sem talið var ósannað að stefndi Brynjar hefði valdið slysinu af stórfelldu gáleysi, auk þess sem ekki væri sýnt fram á að stefnandi hefði orðið fyrir meiri miska af þeim völdum en þegar hafði verið metinn. Stefnanda hafi verið greiddar samtals 3.357.224 krónur í samræmi við ofangreint.

Þar sem stefnandi hafi ekki viljað una niðurstöðu matsmanna um varanlegan miska og varanlega örorku vegna slyssins hafi hún óskað eftir yfirmati. Í yfirmatsgerð 3. nóvember 2006 sé komist að þeirri niðurstöðu að varanlegur miski stefnanda vegna slyssins væru 75 stig og varanleg örorka 70%. Stefndi hafi sent stefnanda tillögu að fullnaðaruppgjöri vegna hinnar nýju matsgerðar. Þar hafi verið gert ráð fyrir því að stefnanda yrðu greiddar frekari bætur í samræmi við yfirmatsgerðina, þ.e. bætur vegna 5% miska og 20% varanlegrar örorku til viðbótar því sem áður hafði verið greitt. Stefnandi hafi tekið á móti þessum bótum, sem greiddar hafi verið 6. desember 2006, með nánar tilgreindum fyrirvara.

Stefndi hafi greitt stefnanda 7. desember s.á. 960.525 krónur vegna 15% aukins miska samkvæmt 3. mgr. 4. gr. skaðabótalaga og jafnframt vexti, lögmannspóknun og virðisaukaskatt vegna þessa þáttar málsins þannig að greiðslan hafi numið samtals 1.111.148 krónum. Samkomulag hafi verið milli aðila um að eftir stæðu fyrirvarar um orðinn og óorðinn sjúkrakostnað og annað fjártjón, árslaunaviðmið vegna varanlegrar örorku, heimild til frádráttar samkvæmt 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga og um miskabætur samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga. Með bréfi 7. desember s.á. hafi lögmaður stefnanda fallist á boðna greiðslu vegna aukins miska og tekið undir að eftir stæðu fyrrgreindir fyrirvarar, auk þess sem hann hafi gert fyrirvara við dráttarvexti og lögmannspóknun.

Með bréfi 3. apríl 2006 hafi stefnandi óskað eftir dómkvaðningu matsmanna í því skyni að meta meðal annars sjúkrakostnað og annað fjártjón stefnanda. Í matsgerð 23. júní 2008 hafi niðurstaðan verið sú að bætur vegna sjúkrakostnaðar og annars fjártjóns næmu alls 889.618 krónum og hafi þessi kostnaðar verið nánar greindur í sex liði. Þá hafi verið talið að sjúkrakostnaður til framtíðar næmi 2.495.523 krónum og að tekjutap eða vinnuframlag foreldra hennar næmu 2.494.715 krónum, en stefnendur hafi ekki krafist stefnda um greiðslu vegna þessara liða.

Stefndi hafi fallist á kröfu stefnanda 21. október 2008 um bætur vegna annars fjártjóns og sjúkrakostnaðar, sbr. kröfulið 6, og jafnframt á kröfu um bætur vegna kostnaðar sem rakinn verði til námstafar, sbr. kröfulið 8. Stefnanda hafi í samræmi við það verið greiddar 1.290.218 krónur.

Af hálfu stefndu er vísað til þess að málatilbúnaður stefnenda sé ekki svo skýr og glöggur sem æskilegt væri, auk þess sem samhengi málsástæðna væri óljóst. Kunni þetta að varða frávísun málsins án kröfu, sbr. 1. mgr. 80. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála.

Aðalkrafa stefnda um sýknu sé á því byggð að með þegar greiddum bótum sé tjón stefnanda að fullu bætt og eigi hún ekki lögvarinn rétt til frekari bóta. Stefnandi beri alfarið sönnunarbyrðina fyrir umfangi tjóns síns en hún hafi ekki sannað að hún hefði orðið fyrir frekara tjóni en bætt hafi verið, eins og nánar greini í umfjöllun um einstaka kröfuliði.

1. Bætur vegna varanlegs miska.

Stefndi hafi nú þegar greitt stefnanda bætur vegna 75 stiga varanlegs miska í samræmi við 4. gr. skaðabótalaga og yfirmatsgerð. Þá hafi stefndi greitt stefnanda bætur vegna 15% aukins miska samkvæmt 3. mgr. 4. gr. skaðabótalaga 7. desember 2006. Stefnandi hafi fallist á boðna greiðslu vegna aukins miska án nokkurs fyrirvara með bréfi, sem sent hafi verið samdægurs, en þar segi orðrétt: „Fallist er á boðna greiðslu vegna 3. mgr. 4. greinar, kröfu Söndru um hærri miska, eins og greinir í kröfubréfi.“ Eingöngu hafi verið tekið fram í bréfinu að eftir stæði fyrirvari um annað fjártjón og sjúkrakostnað, viðmiðunarlaun, heimild til frádráttar samkvæmt 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga, miskabætur samkvæmt 26. gr. laganna og vegna dráttarvaxta og lögmannspóknunar.

Stefndi telji að með þessu hafi stefnandi fallist á fullnaðargreiðslu vegna aukins miska samkvæmt 3. mgr. 4. gr. skaðabótalaga með bindandi hætti, sbr. meginreglu kröfuréttar um að uppgjör án fyrirvara séu bindandi fyrir samningsaðila. Stefnandi geti því ekki krafist bóta vegna hærri miska á grundvelli lagaákvæðisins, enda hafi komist á bindandi samkomulag um þennan kröfulið 7. desember 2006. Engar nýjar upplýsingar liggi fyrir sem geti leitt til þess að forsendur uppgjörsins séu brostnar eða að víkja beri frá uppgjörinu af öðrum sökum. Samkvæmt þessu beri að sýkna stefnda af þessum kröfulið þar sem bætur vegna varanlegs miska samkvæmt 4. gr. skaðabótalaga hafi þegar verið greiddar í samræmi við kröfugerð stefnanda og bætur vegna aukins miska í samræmi við bindandi og fyrirvaralaust samkomulag málsaðila.

Verði ekki fallist á ofangreindar röksemdir sé byggt á því að ekki hafi verið sýnt fram á að skilyrði séu til að hækka bætur til stefnanda vegna varanlegs miska um meira en 15% á grundvelli 3. mgr. 4. gr. skaðabótalaga. Fyrir liggi að stefnandi geti sinnt grunnþörfum sínum, en í dómaframkvæmd hafi heimild til hækkunar samkvæmt 3. mgr. 4. gr. almennt eingöngu verið notuð þegar hefðbundnar bætur þyki ekki fela í sér fullar bætur og tjónþoli hafi orðið fyrir mjög alvarlegu fjölþættu líkamstjóni sem leiði til þess að hann sé ósjálfbjarga og öðrum háður um daglegar þarfir sínar, svo sem að borða og að halda sér hreinum. Ekki sé svo ástatt um stefnanda og hafi tjón hennar vegna miska þegar verið að fullu bætt með ofangreindum greiðslum.

Verði ekki fallist á kröfu stefnanda um sýknu vegna þessa kröfuliðar sé krafist verulegrar lækkunar bóta með vísan til sömu röksemda og að framan greini.

2. Bætur vegna varanlegrar örorku.

Ágreiningur málsaðila að því er varðar varanlega örorku snúist annars vegar um launaviðmið og hins vegar um heimild til frádráttar samkvæmt 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga.

2.1. Launaviðmið við ákvörðun bóta vegna varanlegrar örorku.

Stefnandi byggir á því að meta skuli árslaun vegna ákvörðunar á bótum fyrir varanlega örorku á grundvelli 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga, en samkvæmt því ákvæði skulu árslaun metin sérstaklega þegar óvenjulegar aðstæður eru fyrir hendi og ætla megi að annar mælikvarði en árslaun síðustu þriggja ára fyrir slys sé réttari á líklegar framtíðartekjur tjónþola. Hvort tveggja skilyrðanna þurfi að vera uppfyllt til að heimilt sé að beita framangreindu ákvæði, þ.e. hið fyrra að óvenjulegar aðstæður séu fyrir hendi og hið síðara að annar mælikvarði en meginregla 1. mgr. 7. gr. sé réttari á líklegar framtíðartekjur.

Stefnandi hafi ekki sannað að annar mælikvarði en meginregla skaðabótalaga í 1. mgr., sbr. 3. mgr. 7. gr. gefi réttari mynd af líklegum framtíðartekjum hennar. Miða beri við aðstæður hennar á slysdegi þegar metið er hvort heimilt sé að beita 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga. Því sé mótmælt að stefnandi hafi á slysdegi verið komin það langt í námi að hún hafi verið búin að marka sér ákveðinn starfsvettvang eða að námslok hennar hafi verið fyrirséð. Hún hafi verið 18 ára og nemandi við Verslunarskóla Íslands, en hún hafi hafið þar skólagöngu haustið 2002 og því aðeins lokið um einu og hálfu skólaári af fjórum þegar slysið átti sér stað eða innan við helmingi námsins. Af fastmótaðri dómaframkvæmd Hæstaréttar verði ráðið að þegar tjónþoli sé við nám þegar slys beri að höndum, sé aðeins heimilt að beita undantekningarreglu 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga ef námslok eru fyrirsjáanleg. Því fari fjarri að svo hafi verið háttað um stefnanda á slysdegi.

Stefndu mótmæli því að miða beri við meðallaun háskólamenntaðra starfsmanna en ekki standist að það sé „í samræmi við undirmatsgerð“, eins og haldið sé fram af

hálfu stefnanda. Matsmönnum hafi eingöngu verið falið að meta prósentustig varanlegrar örorku og komi ekkert fram í undirmatsgerð um launaviðmið sem líta beri til við uppgjör bóta.

Stefnandi hafi ekki sýnt fram á að annar mælikvarði en meginregla 1. mgr. 7. gr. skaðabótalaga gefi réttari mynd af líklegum framtíðartekjum hennar. Samkvæmt þessu beri að miða við lágmarkslaunaviðmið 3. mgr. 7. gr. laganna við útreikning á bótum til stefnanda vegna varanlegrar örorku. Stefnanda hafi verið greiddar bætur á þessum grundvelli í samræmi við matsgerð 6. desember 2005 og yfirmatsgerð 6. desember 2006.

Varakröfu stefnanda um að lágmarkslaunaviðmið verði hækkað samkvæmt launavísitölu sé mótmælt, enda engin stoð fyrir því í skaðabótalögum og slík reikni aðferð í raun andstæð lögunum sem kveði sérstaklega á um hvernig haga skuli vísi töluhækkun, sbr. 15. gr. laganna. Í lagagreininni komi fram að vísitöluhækka beri lágmarkslaun samkvæmt 3. mgr. 7. gr. samkvæmt lánskjaravísitölu frá gildistöku laganna (3282 stig) og fram að stöðugleikatímamarki. Við útreikning stefnda á bótum til stefnanda hafi þessum fyrirmælum verið fylgt og hafi lágmarkslaun samkvæmt 3. mgr. 7. gr. verið vísitöluhækkuð miðað við lánskjaravísitölu í febrúar 2005 (4723 stig), þ.e. á stöðugleikatímamarki, og hafi verið byggt á því að launaviðmið næmi 1.727.000 krónum ($1.200.000 \times 4723/3282$).

Svokölluð „þrautavarakrafa“ stefnanda virtist vera í samræmi við útreikning stefnda sem hafi þegar greitt stefnanda bætur í samræmi við hana. Því sé óljóst af hvaða ástæðu þessi krafa hafi verið sett fram, en grundvöllur hennar sé óljós og hún ekki útskýrð með fullnægjandi hætti.

2.2. Frádráttur samkvæmt 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga.

Stefnandi haldi því fram að afgreiðsla stefnda á bótakröfu hennar brjóti í bága við ákvæði 65. og 72. gr. stjórnarskrárinnar um jafnræði og eignavernd, auk þess sem afgreiðslan sé ekki í samræmi við meðalhófsreglu stjórnskipunarréttar. Málsástæður stefnanda séu ekki fyllilega skýrar og kunni það að koma niður á vörnum stefnda, en svo virtist sem stefnandi telji frádrátt stefnda vegna greiðslna úr almannatryggingum á grundvelli 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga vera í andstöðu við umrædd ákvæði stjórnarskrárinnar, auk þess sem hún byggi á því að um mismunun og óréttmæta auðgun stefnda sé að ræða.

Við greiðslu á bótum til stefnanda vegna varanlegrar örorku 5. desember 2005 hafi stefndi dregið framreiknaðar greiðslur frá Tryggingastofnun ríkisins frá fjárhæðinni í samræmi við úreikning tryggingastærðfræðings. Þetta sé í fullu samræmi við 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga, eins og ákvæðinu hafi verið breytt með 4. laga nr. 37/1999, en þar segi meðal annars að frá skaðabótakröfu skuli draga greiðslur sem tjónþoli fái frá almannatryggingum. Samkvæmt athugasemdum í frumvarpi sem varð að lögum nr. 37/1999 komi fram að margföldunarstuðull 5. gr. skaðabótalaga, eins og ákvæðinu var breytt með lögunum, sé þess eðlis að hann meti heildartekjutap tjónþola vegna varanlegrar örorku. Vegna þessa beri að draga frá hinni reiknuðu bótakröfu greiðslur af félagslegum toga frá þriðja manni vegna örorkunnar, þ.á m. greiðslur frá almannatryggingum, enda myndu bætur til

tjónþola að öðrum kosti vera hærri en raunverulegt fjártjón hans. Ákvæðið sé því byggt á þeirri meginreglu skaðabótaréttar að eingöngu skuli bæta tjón, sem tjónþoli hafi í raun orðið fyrir, og að ekki skuli bæta sama tjón tvívegis.

Ákvæði þetta hafi verið skýrt svo að bætur frá almannatryggingum, sem stefnandi eigi rétt til og komi til frádráttar bótagreiðslum, skuli reiknast til eingreiðslu verðmætis á viðmiðunartímapunkti. Stefndi hafi reiknað þær greiðslur sem komi til frádráttar með þessum hætti, sbr. útreikning tryggingastærðfræðings. Tölulegum út reikningi frádráttarins hafi ekki verið mótmælt og verði því að miða við að stefnandi geri ekki athugasemdir við hann.

Stefndi mótmæli því að afgreiðsla hans á bótakröfu stefnanda sé í ósamræmi við fyrrgreind ákvæði stjórnarskrárinnar. Frádrættinum hafi verið hagað í samræmi við 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga en því hafi verið slegið föstu af Hæstarétti að reglan sé í samræmi við jafnræðisreglu 65. gr. stjórnarskrárinnar og ákvæði 72. gr. hennar um eignarvernd, sbr. t.d. dóm Hæstaréttar í máli nr. 520/2002 frá 18. september 2003, enda hafi lögin verið sett með stjórnskipulega réttum hætti með það í huga að fjárhagslegur skaði tjónþola verði fullbættur og samkvæmt þeim sé farið eins með alla tjónþola, sem eins hátti til um. Í ljósi þessa stoði ekki að halda því fram að af greiðslan hafi verið í ósamræmi við stjórnarskrána.

Málsástæðu stefnanda um að afgreiðslan feli í sér mismunun á milli stefnanda og þeirra sem bíði minna tjón þar sem stefnandi fái bætur sínar ekki greiddar í einu lagi frá váttryggingarfélagi sé mótmælt á sama grundvelli. Því hafi þegar verið slegið föstu af Hæstarétti að frádráttarreglur 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga séu í samræmi við jafnræðisreglu stjórnarskrár og auk þess sé ekki um að ræða mismunun í skilningi stjórnskipunarréttar þegar eins sé ástatt um þann sem hlut eigi að máli, eins og í þessu tilviki. Þá sé afgreiðsla stefnda í samræmi við meðalhófsreglu stjórnskipunarréttar, en ekki sé ljóst af stefnu hvernig afgreiðslan hafi brotið gegn umræddri reglu.

Stefnandi byggi jafnframt á því að afgreiðsla stefnda feli í sér óréttmæta auðgun og beri því að „skila stefnanda frádrættinum“. Stefndi fái á engan hátt séð hvernig um óréttmæta auðgun hans geti verið að ræða, enda sé rökstuðningur stefnanda fyrir því verulega óljós og takmarkaður. Hvað sem því líði hafi stefndi hagað afgreiðslu sinni á bótakröfu stefnanda í samræmi við skaðabótalög og stjórnarskrá og því ekki aðhafst neitt óréttmætt né auðgast á kostnað stefnanda.

Stefnandi byggi kröfu sína á því að skýra beri 91. gr. umferðarlaga til samræmis við tilskipanir EB um ábyrgðartryggingu vegna notkunar á vélknúnum ökutækjum, sbr. 3. gr. laga nr. 2/1993 um Evrópska efnahagssvæðið. Því sé haldið fram að það brjóti gegn ákvæðum umræddra tilskipana að stefnandi þurfi að sækja „mikinn meirihluta“ þess tjóns sem hún varð fyrir til Tryggingastofnunar ríkisins fram til 67 ára aldurs. Ekki verði ráðið með skýrum hætti hvort stefnandi telji 91. gr. umferðar laga eða 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga vera í andstöðu við umræddar tilskipanir EB eða hvort aðeins sé byggt á því að skýra beri ákvæðin til samræmis við tilskipanirnar. Hvað sem því líði telji stefndi ljóst að hvorki 91. gr. umferðarlaga né 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga séu í ósamræmi við umræddar tilskipanir, enda hafi ákvæði umferðarlagaanna meðal annars verið sett í því skyni að innleiða viðkomandi tilskipanir, en þær hafi ekki að geyma nokkur ákvæði sem varði frádrátt frá bótum vegna almannatrygginga. Eins og stefnandi segi réttilega sé

tilskipununum ætlað að tryggja að fyrir hendi sé ábyrgðartrygging vegna líkamstjóns af völdum vélknúinna ökutæka og sé slíkt tryggt með XIII. kafla umferðarlaga, sbr. sérstaklega 91. gr. laganna. Með 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga sé ætlunin að tryggja að ekki sé meira en raunverulegt tjón bætt, en tilskipanirnar hafi að sjálfsögðu ekki að geyma ákvæði sem geri kröfu um annað.

Loks virtist stefnandi byggja á því að váttryggingafélög geti ekki lækkað bætur, sem félögin hafi skuldbundið sig til að greiða, „í svo miklum mæli“ þegar tjónþoli slasist jafn alvarlega og hér eigi við þar sem það sé ekki í samræmi við 3. mgr. 9. gr. laga nr. 60/1994 um váttryggingaastarfsemi, enda brjóti það í bága við 1. mgr. 5. gr. laganna taki Tryggingastofnun ríkisins að sér þá váttryggingastarfsemi sem váttryggingafélögum sé ætlað að reka. Ekki sé ljóst hvernig tilvitnuð ákvæði laga nr. 60/1994 tengdust þessari málsástæðu eða máli þessu yfirhöfuð, en stefndi stundi váttryggingastarfsemi í samræmi við starfsleyfi og fari að öllu leyti eftir lögnum.

3. Þjáningabætur og bætur vegna tímabundins atvinnutjóns.

Af hálfu stefndu er vísað til þess að stefnanda hafi verið greiddar bætur vegna þjáninga og tímabundins atvinnutjóns og sé tjón stefnanda að þessu leyti að fullu bætt.

4. Miskabætur samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga.

Stefnandi krefjist 4.000.000 króna í miskabætur á þeim grundvelli að stefndi Brynjar, sem var ökumaður bifreiðarinnar DB-950, hafi sýnt af sér vítavert gáleysi er hann ók á bifreið stefnanda, sbr. 26. gr. skaðabótalaga.

Til að heimilt sé að gera ökumanni að greiða þeim sem orðið hafi fyrir líkamstjóni miskabætur verði að sýna fram á að hann hafi af ásetningi eða stórfelldu gáleysi valdið líkamstjóni, sbr. 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga. Skilyrði bótaábyrgðar samkvæmt ákvæðinu séu ströng og dugi einfalt gáleysi ekki, sbr. einnig athugasemdir við ákvæðið í frumvarpi til laga nr. 37/1999, en sönnunarbyrðin fyrir því að ökumaður umræddrar bifreiðar hafi sýnt af sér stórfellt gáleysi hvíli á stefnanda. Til þess að gáleysi teljist stórfellt þurfi það að vera á mjög háu stigi og í dómaframkvæmd hafi verið miðað við að um sé að ræða óvenjuleg eða sérstök mistök við akstur, sbr. t.d. dóm Hæstaréttar í máli nr. 171/2007.

Til stuðnings kröfu sinni vísi stefnandi eingöngu til vitnisburðar Guðfinns Guðmannssonar sem hafi ekið á eftir bifreið stefnanda þegar slysið átti sér stað. Stefndi mótmæli því að framburðurinn feli í sér sönnun þess að stefndi Brynjar hafi sýnt af sér stórfellt gáleysi. Í upplýsingaskýrslu lögreglu frá 14. febrúar 2004 sé framburðurinn rakinn og komi þar ekki annað fram um aksturslag ökumannsins en að bifreiðinni hafi að mati Guðfinns *ekki* verið ekið óeðlilega hratt inn á gatnamótin. Guðfinnur hafi jafnframt gefið skýrslu hjá rannsóknardeild lögreglu 18. febrúar 2004, en þar komi ekkert fram sem styðji þá staðhæfingu stefnanda að stefndi Brynjar hafi sýnt af sér vítavert gáleysi og reyndar ekkert fjallað um aksturslag bifreiðarinnar. Framburður annarra vitna og önnur fyrirliggjandi gögn

séu ekki þess eðlis að þau renni stoðum undir stórkostlegt gáleysi ökumannsins, enda séu þau fjarri því að vera afdráttarlaus. Framburður vitna um hraða bifreiðarinnar DB-950 sé t.d. misvísandi.

Þó að stefndi Brynjar kunni að hafa sýnt af sér gáleysi við akstur bifreiðarinnar þurfi vangá að vera á mjög háu stigi til að hún verði talin stórkostlegt gáleysi en slíku sé ekki til að dreifa hér. Ekki liggi fyrir að aksturslag ökumannsins hafi verið mjög vítavert í skilningi umferðarlaga, en svo þurfi að vera til að um stórkostlegt gáleysi í skilningi 26. gr. skaðabótalaga sé að ræða. Tíðni umferðaróhappa á þessum gatnamótum hafi verið veruleg, en beygjuljós, sem var í notkun þegar áreksturinn varð, hafi nú verið tekið niður þar sem það hafi verið talið skapa slysa hættu. Umferðaraðstæðum hafi verið áfátt þegar slysið átti sér stað og verði áreksturinn ekki eingöngu rakinn til aksturslags stefnda Brynjars.

Þar sem ósannað sé að skilyrði 1. mgr. 26. gr. skaðabótalaga séu uppfyllt beri að sýkna stefnda af þessum kröfulið. Verði skilyrði til greiðslu miskabóta talin uppfyllt beri að lækka kröfufjárhæðina verulega. Samkvæmt athugasemdum við ákvæðið í frumvarpi sem varð að lögum nr. 37/1999 skuli meta fjárhæð bóta eftir því hvað sanngjarnt þyki í hverju tilfelli, meðal annars skuli hafa í huga umfang tjónsins, sök tjónvaldsins og fjárhagslega getu hans, en stefndi Brynjar hafi litlar sem engar tekjur.

5. Annað fjártjón, sjúkrakostnaður og kostnaður vegna námstafar.

Krafa stefnanda um bætur vegna annars fjártjóns og sjúkrakostnaðar sé byggð á matsgerð 23. júní 2008, en krafa um kostnað vegna námstafar á 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga. Stefndi hafi fallist á að greiða stefnanda að fullu bætur vegna þessara þátta, eins og þeir eru settir fram í liðum 6 og 8 í stefnu og hafi greiðsla farið fram 21. október 2008. Beri því að sýkna stefnda af þessum kröfuliðum.

6. Framtíðarsjúkrakostnaður.

Krafa stefnanda um bætur vegna sjúkrakostnaðar í framtíðinni sé byggð á matsgerðinni frá 23. júní 2008. Samkvæmt meginreglum skaðabótaréttar verði tjónþoli að hafa þegar greitt sjúkrakostnað til þess að hann eigi rétt á endurgreiðslu hans úr hendi hins bótaskylda. Krafan eigi því ekki stoð í 1. gr. skaðabótalaga eða öðrum réttarheimildum, enda sé hún of óákveðin og áætlanir um sjúkrakostnað í framtíðinni ekki í samræmi við þá meginreglu að tjónþoli fái eingöngu bætt það tjón sem hann hafi sannanlega orðið fyrir.

Af hálfu stefnanda hafi ekki verið sýnt fram á framtíðarsjúkrakostnað með matsgerðinni, enda verði ráðið af orðalagi hennar að um grófar áætlanir sé að ræða og að ekki hafi verið tekið tillit til þeirra opinberu greiðslna sem stefnandi eigi rétt til og sem ættu með réttu að koma til frádráttar hugsanlegum bótum. Matsmenn árétti í matsgerð að þeir meti kröfuliði án þess að taka afstöðu til þess hvort krafa samkvæmt þeim sér réttmæt. Verði fallist á kröfu um sjúkrakostnað í framtíðinni á grundvelli jafn óljósra forsendna og miðað sé við í matsgerðinni sé veruleg hættu á

að farið verði á svig við þá meginreglu skaðabótaréttar að tjónþolar eigi ekki að fá meira en raunverulegt tjón sitt bætt. Jafnframt yrði þá farið á svig við meginreglu skaðabótaréttar um skyldu tjónþola til að takmarka tjón sitt, en það beri tjónþolum til dæmis að gera með því að sækja allar þær greiðslur og alla þjónustu sem þeim standi til boða frá opinberum aðilum og öðrum.

Í matsgerðinni segi að „útilokað“ sé að segja fyrir um hve oft stefnandi þurfi á leigubílum að halda en miðað sé við eina ferð á viku og að hver ferð nemi nánar tiltekinni fjárhæð. Þarna sé um áætlun að ræða sem ekki sé byggð á haldbærum gögnum. Fjárhæðin, sem miðað sé við, taki ekki tillit til frádráttar vegna styrkja sem stefnandi geti fengið til reksturs bifreiðar vegna fötlunar sinnar, sbr. reglugerð nr. 752/2002. Hvað varði kostnað vegna sjúkraþjálfunar sé byggt á áætlun læknis og á því hverju stefnandi „geti þurft á að halda“. Forsendur útreikningins í matsgerðinni séu of óljósar til að unnt sé að byggja á honum. Jafnframt hafi láðst að taka tillit til þeirra greiðslna sem stefnandi hafi notið frá Tryggingarstofnun ríkisins vegna kostnaðar af sjúkraþjálfun. Um kostnað vegna annarrar læknis- og sérfræðiaðstoðar segi í matsgerð að „óljóst“ sé á hve mikilli þjónustu stefnandi muni þurfa á að halda og sé um grófa áætlun að ræða sem ekki dugi til sönnunar á tjóni stefnanda. Þá sé fjórði liðurinn, lyfjakostnaður, jafnframt byggður á þeirri forsendu að stefnandi muni neyta þeirra lyfja sem hún noti nú til fullnaðs 74 ára aldurs en ekki sé unnt að byggja bótakröfu á svo óljósri forsendu, enda komi fram í greinargerð læknisins Guðrúnar Karlsdóttur að ekki sé hægt að fullyrða um lyfjanotkun í framtíðinni.

Sýkna beri stefndu af kröfu um greiðslu bóta á grundvelli þessa kröfuliðar, enda hafi meint tjón stefnanda ekki verið sannað með fyrirbyggjandi matsgerð eða öðrum gögnum.

Verði ekki fallist á kröfu stefnda um sýknu beri að lækka fjárhæðina verulega, enda hafi ekki verið tekið tillit til greiðslna sem stefnandi eigi rétt á frá hinu opinbera sem henni beri að nýta sér í samræmi við tjónstakmörkunarskyldu sína. Þá sé einnig byggt á því að fjárhæðir samkvæmt þessum lið séu of háar og óraunhæfar.

7. Kostnaður vegna erfiðari heimilisstarfa, frekara náms í framtíðinni eða vegna starfsþjálfunar og aukakostnaður vegna dýrari framfærslu fatlaðra einstaklinga en ófatlaðra.

Stefndu krefjist sýknu af þessari kröfu stefnanda þar sem krafan njóti ekki laga stöðar, auk þess sem ætlað tjón stefnanda sé með öllu ósannað. Matsmenn hafi ekki treyst sér til að meta umræddan kostnað, eins og fram komi í matsgeðinni.

Stefnandi byggir kröfulið þennan á 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga og virðist átt við að um „annað fjártjón“ í skilningi ákvæðisins sé að ræða. Í athugasemdum við ákvæðið í frumvarpi til skaðabótalaga sé tekið fram, að með orðunum „annað fjártjón“ sé átt við útgjöld, sem falli á tjónþola strax eða fljótlega eftir að tjónsatvik hafi borið að höndum en erfitt sé að færa sönnur á. Þeir liðir sem stefnandi krefjist bóta vegna séu ekki þess eðlis að þeir falli til „strax eða fljótlega eftir tjónsatvik“ og sé reyndar óljóst hvort kostnaður vegna þeirra muni almennt falla til. Þessir kröfuliði eigi sér ekki lagastoð og óheimilt að dæma bætur vegna þeirra á

grundvelli skaðabótalaga en bætur sem tjónþoli geti átt kröfu til vegna líkamstjóns séu þar tæmandi taldar. Þá hafi láðst að taka tillit til greiðslna sem stefnandi eigi rétt á frá hinu opinbera. Stefnandi geti ekki krafist bóta frá stefnda vegna kostnaðar sem hún eigi rétt á frá öðrum.

Stefnanda beri að sýna fram á tjón sitt að þessu leyti, enda sé það ekki markmið skaðabótalaga að bætur séu greiddar vegna tjóns sem sé óvíst eða sem óvíst er hvort falli til í framtíðinni. Í samræmi við það hafi kröfum sem þessari, þ.e. þar sem fjártjón hafi verið áætlað og gögn ekki legið því til grundvallar, almennt verið hafnað af dómstólum.

Kröfu vegna fyrsta liðarins, sem varðar *kostnað vegna erfiðari heimilisstarfa*, sé ekki unnt að fallast á þar sem engin gögn liggi honum til stuðnings en óljóst sé með öllu við hvers konar kostnað er átt. Matsmenn hafi ekki talið unnt að áætla auka kostnað vegna þessa liðar enda væru ekki til staðar gögn sem sýndu fram á hve mikla aðstoð stefnandi þyrfti. Stefnandi eigi rétt á að fá kostnað samkvæmt þessum lið greiddan frá því sveitarfélagi þar sem hún hafi búsetu, sbr. lög nr. 99/2007 um félagslega aðstoð og reglugerð nr. 595/1997 um heimilisuppbót, og jafnframt eftir atvikum viðbótargreiðslur frá Tryggingastofnun ríkisins. Því sé ekki um raunverulegt tjón samkvæmt þessum lið að ræða.

Hvað varðar kröfu vegna kostnaðar í tengslum við *frekara nám í framtíðinni eða starfsþjálfun* hafi stefnandi ekki gert nokkra grein fyrir því við hvers konar nám eða starfsþjálfun sé átt. Þegar af þeirri ástæðu sé um svo óákveðna og óljósa kröfu að ræða að ekki geti komið til greina að fallast á hana, enda hafi matsmenn talið útilokað að setja fram hugmynd vegna kostnaðar sem þessa. Þá sé jafnframt óhugsandi að dómstólar geti áætlað bætur vegna kostnaðar, sem með öllu sé óvíst hvort falli til í framtíðinni, en stefnandi hafi ekki lagt fram nein gögn sem leiði líkum að því að hún muni stunda frekara nám eða leita sérstakrar starfsþjálfunar í framtíðinni.

Að því er varðar kröfu vegna *dýrari framfærslu fatlaðs einstaklings en ófatlaðs eigi fatlaðir einstaklingar* rétt á margs konar stuðningi frá hinu opinbera. Því sé mót mælt að framfærsla þeirra sé dýrari en annarra en fyrir slíku beri stefnandi sönnunar byrði. Í matsgerðinni segi að matsmenn telji að kostnaður við framfærslu, með þeim takmörkunum sem fötlunin setji og stuðningi hins opinbera við fatlaða, eigi ekki að vera meiri en kostnaður við framfærslu ófatlaðra. Þar sem stefnandi njóti ýmiss konar stuðnings frá hinu opinbera vegna framfærslu sinnar sé ekki um að ræða eiginlegt tjón sem hún eigi kröfu á að fá bætt. Fengi hún þar að auki bætur til að geta notið sömu lífsgæða og ófatlaðir einstaklingar væri verið að bæta sama hlutinn tvisvar, sbr. röksemdir matsmanna fyrir því að áætla ekki aukakostnað vegna þessa liðar. Þegar af þessari ástæðu verði að hafna kröfu stefnanda samkvæmt þessum lið.

Verði ekki á það fallist beri að lækka fjárhæðina verulega, enda hafi ekki verið tekið tillit til greiðslna sem stefnandi eigi rétt á frá hinu opinbera og henni beri að nýta sér í samræmi við tjónstakmörkunarskyldu sína. Þá sé fjárhæðinni jafnframt mótmælt á þeim grundvelli að hún sé allt og há og með öllu óraunhæf.

8. Krafa stefnenda Jóns Mús og Kristínar um umönnunarbætur.

Krafa samkvæmt þessum lið sé byggð á matsgerð þar sem matsmenn meti alla liði sem þeir telji fært án þess að taka afstöðu til þess hvort krafa samkvæmt þeim sé réttmæt eða ekki. Fram komi að ekki sé tekin afstaða til þess lögfræðilega álitaefnis, hvort foreldrar eigi að fá bætur vegna umönnunarkostnaðar eftir að tjónþoli nær 18 ára aldri og því síður eftir að hann nær 20 ára aldri. Þá sé jafnframt tekið fram að ekki sé tekin afstaða til þess hvort stefnandi eigi rétt á að bótauppgjöri sé þannig háttað að hún sé eins sett, t.d. með skólagöngu, og hún hefði verið ef tjónið hefði ekki komið til, og eigi því rétt á bótum sem svari til kostnaðar við að ljúka skólagöngu, þ.m.t. kostnaðar við aðstoð, sem hún þurfi á að halda.

Framfærsluskyldu foreldra ljúki við 18 ára aldur, sbr. 1. mgr. 61. gr. barnalaga nr. 76/2003. Aðstandendur tjónþola geti átt rétt til bóta vegna umönnunar þegar um er að ræða barn á þeirra framfæri. Hins vegar sé rétti til sérstakra bóta vegna umönnunar eftir að tjónþoli hefur náð 18 ára aldri ekki til að dreifa, enda hafi framfærsluskyldu þá lokið og líkur á því að slíkur kostnaður verði greiddur af hinu opinbera, sbr. Hrd. 1992, bls. 2122 og jafnframt dóm Hæstaréttar 16. nóvember 2006 í máli nr. 237/2006 sem byggir á þeirri forsendu að ekki beri að greiða umönnunarbætur eftir að framfærsluskyldu lýkur.

Stefnandi var orðin 18 ára gömul á slysdegi og hafði náð 19 ára aldri við batahvörf. Kostnaður vegna umönnunar foreldra stefnanda, sem miðað sé við í matsgerð, hafi því að öllu leyti fallið til eftir að framfærsluskyldu þeirra lauk. Verði þegar af þeirri ástæðu að sýkna stefndu af kröfu samkvæmt þessum lið.

Þá sé ekki unnt að fallast á greiðslu samkvæmt þessum kröfulið þar sem gerð sé krafa um að fá sama tjón bætt tvisvar, sbr. athugasemdir í matsgerð um að stefnandi geti ekki bæði kafið um bætur vegna tapaðrar yfirvinnu föður á vinnustað og vegna námsaðstoðar á sama tíma. Þrátt fyrir þetta sé miðað við báða liði í stefnu, þ.e. krafist bóta vegna tapaðrar yfirvinnu stefnandans Jóns Mús og vegna námsaðstoðar hans. Grundvöllur kröfu samkvæmt þessum lið sé því verulega óljós og sé krafan svo vanreifuð að ekki sé unnt að fallast á hana.

Verði ekki fallist á ofangreind rök byggir stefndu á því að lækka beri kröfuna verulega. Krafan sé annars vegar byggð á vinnuframlagi stefnenda, Jóns Mús og Kristínar, vegna aðstoðar við nám stefnanda Söndru og hins vegar á tekjutapi stefnanda Jóns Mús. Námsaðstoð foreldra einstaklings, sem náð hafi 18 ára aldri, falli ekki innan eðlilegrar umönnunarskyldu, enda hafi ekki tíðkast að dæma bætur vegna slíkrar aðstoðar. Bætur vegna námsaðstoðar foreldra eftir lok lögboðinnar framfærsluskyldu eigi sér hvorki stoð í lögum, venju né öðrum réttarheimildum og verði því að hafna kröfu um bætur vegna námsaðstoðar. Fjárhæð kröfunnar sé ekki nægilega rökstudd þar sem hún sé eingöngu byggð á einhliða yfirlýsingum foreldra stefnanda Söndru. Í öllu falli verði ekki hjá því komist að lækka kröfu samkvæmt þessum lið þar sem gerð sé krafa um bætur vegna sama tjóns tvívegis.

Verði ekki á sýknukröfu stefndu fallist sé krafist verulegrar lækkunar bóta, en um rökstuning fyrir þeirri kröfu sé vísað til umfjöllunar um einstaka liði að ofan.

Kröfu um vexti sé mótmælt. Bætur vegna varanlegs miska, varanlegrar örorku, tímabundins atvinnutjóns og þjáninga hafi þegar verið greiddar með vöxtum í samræmi við ákvæði 16. gr. skaðabótalaga, en ekki séu lagaskilyrði til greiðslu almennta vaxta vegna annarra kröfuliða, sbr. 3. gr. laga nr. 38/2001 um vexti og verðtryggingu. Þá sé upphafstíma dráttarvaxta mótmælt frá fyrri tíma en dómsuppsögu degi.

Því sé mótmælt að upplýsingar um grundvöll álagningar iðgjalda og „hve hárrí vatryggingaskuld hafi verið gert ráð fyrir vegna slyssins, þ.e. hve félögin færðu háa fjárhæð í bótaskjóð sinn“, hafi þýðingu fyrir úrlausn málsins.

Um lagarök vísi stefndi einkum til skaðabótalaga nr. 50/1993 og meginreglna um sönnun tjóns og sönnunarbyrði. Þá vísi stefndi til laga nr. 99/2007 um félagslega aðstoð og reglugerða sem settar hafi verið á grundvelli þeirra laga, svo og til barnalaga nr. 76/2003. Þá sé vísað til laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Um vexti vísi stefndu til skaðabótalaga og laga um vexti og verðtryggingu. Um málskostnað sé vísað til XXI. kafla laga um meðferð einkamála.

Málsástæður og lagarök varastefnda Tryggingamiðstöðvarinnar hf.

Af hálfu varastefnda er vísað til þess að ekki sé um það deilt að ábyrgðartryggjandi bifreiðarinnar DB-950, aðalstefndi Sjóvá-Almennar tryggingar hf., hafi viðurkennt óskoraða bótaskyldu sína og annarra aðalstefndu gagnvart stefnanda vegna þess líkamstjóns er hún hlaut í slysinu, sbr. 89. gr., 1. og 3. mgr. 90. gr. og 1. mgr. 95. gr. umferðarlaga nr. 50/1987. Ekki sé heldur um það deilt að á slysdegi hafi verið í gildi hjá varastefnda lögboðnar ökutækjatrýggingar vegna bifreiðarinnar VK-794, þ.á m. slysatrygging ökumanns og eiganda sem farþega í eigin ökutæki.

Í aðalsök krefjist stefnandi bóta fyrir líkamstjón sitt úr hendi aðalstefndu og virtist krafan að mestu leyti reist á ákvæðum skaðabótalaga. Í varasök væru dómkröfur stefnanda alveg þær sömu og hún geri á hendur aðalstefndu, þ.e. til greiðslu bóta að fjárhæð 75.968.922 krónur með nánar tilgreindum vöxtum en allt að frádregnum innborgunum sem greiddar hafi verið af hálfu aðalstefndu.

Af hálfu stefnanda sé vísað til þess að aðalstefndi, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., telji sig þegar hafa greitt þær skaðabætur sem stefnandi eigi rétt á. Varastefndi eigi því „eftir að greiða stefnanda slysatryggingabætur í samræmi við efni 5. mgr. 92. greinar umferðarlaga....“ Málsástæða þessi sé mjög torskilin og örðugt að átta sig á hvað stefnandi eigi við, einkum í ljósi þess að hún geri nákvæmlega sömu dómkröfur á hendur varastefnda og hún geri gagnvart aðalstefndu. Þessa málsástæðu virtist einna helst eiga að skilja á þann veg að á grundvelli 5. mgr. 92. gr. umferðarlaga nr. 50/1987, sbr. 2. gr. laga nr. 32/1998 um breyting á þeim, eigi stefnandi rétt til hærri bóta fyrir líkamstjón sitt en þær bætur sem hún fái úr hendi aðalstefndu samkvæmt skaðabótalögum. Í hverju sá munur felist sé ekki útlistað með skýrum hætti af hálfu stefnanda.

Í 92. gr. umferðarlaga sé mælt fyrir um sérstaka slysatryggingu ökumanns. Þar sé ekki kveðið á um það hvernig bætur skulu ákvarðaðar. Í 4. gr. vatryggingarskilmála

varastefnda fyrir slysaftryggingu ökumanns og eiganda sem farþega segi að um ákvörðun bóta fari eftir almennum reglum íslensks skaðabótaréttar. Skilmálar þessir gildi um vaftryggingarsamninginn sem var í gildi milli varastefnda og eiganda bifreiðarinnar sem stefnandi ók er hún slasaðist. Í ljósi þessa beri að ákvarða bætur fyrir líkamstjón stefnanda úr slysaftryggingunni eftir reglum skaðabótalaga. Bætur sem stefnandi gæti átt rétt á úr slysaftryggingunni nemi því nákvæmlega sömu fjárhæð og þær bætur sem stefnandi fái greiddar úr ábyrgðartryggingu bifreiðarinnar DB-950 hjá aðalstefnda, Sjóvá-Almennum tryggingum hf.

Samkvæmt 5. mgr. 92. gr. umferðarlaga lækki bætur úr slysaftryggingunni sem nemi skaðabótum sem stefnandi eigi rétt á samkvæmt öðrum ákvæðum laganna eða öðrum skaðabótareglum. Óumdeilt sé að bætur, sem stefnandi fái úr hendi aðalstefndu, séu grundvallaðar á öðrum ákvæðum laganna, þ.e. 89. gr., 1. og 3. mgr. 90. gr. og 1. mgr. 95. gr. Þar sem bætur, sem aðalstefndi, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., hefur greitt, og eftir atvikum eigi eftir að greiða úr ábyrgðartryggingu bifreiðarinnar DB-950 nemi sömu fjárhæð og stefnandi geti gert tilkall til úr slysaftryggingunni eigi hún engan rétt til bóta úr síðarnefndu vaftryggingunni. Þegar af þeirri ástæðu beri að sýkna varastefnda af öllum kröfum stefnanda.

Að því marki sem slysaftrygging ökumanns kunni að vera til skoðunar vegna slyss stefnanda þá sé því ekki mótmælt að hún teljist vera vaftryggð í skilningi 3. mgr. 2. gr. laga nr. 20/1954 um vaftryggingarsamninga, sem voru í gildi er slysið varð. Það breyti því hins vegar ekki að réttur hennar til bóta úr slysaftryggingu fari eftir alveg sömu reglum og réttur þriðja manns til bóta úr ábyrgðartryggingu ökutækis. Ekki verði séð hvað stefnandi eigi við þegar hún staðhæfi að réttarstaða hennar sé önnur en þriðja manns sem eigi skaðabótakröfu á hendur ábyrgðartryggingafélagi. Þarna virtist einna helst gæta einhvers misskilnings, í það minnsta sé ekkert útlistað hvað stefnandi eigi við eða hvaða þýðingu staðhæfing þessi eigi að hafa að lögum. Sama gildi um bollaleggingar hennar um að ákvæði laga nr. 20/1954 séu ófrávikjanleg í ákveðnum tilvikum, sbr. 3. gr. laganna. Óljóst sé hvað stefnandi er að fara eða hvaða þýðingu þetta hafi fyrir úrslit málsins.

Stefnandi byggi kröfu sína á hendur varastefnda á því að skýrt komi fram í 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga að slysaftryggingabætur samkvæmt 92. gr. umferðarlaga dragist frá skaðabótakröfu vegna líkamstjóns, sem sé í samræmi við ákvæði 5. mgr. 92. gr. umferðarlaga. Stefnandi staðhæfi að af þessu leiði að „fullar slysaftryggingabætur“ hafi ekki verið greiddar. Hér sé um grundvallarmisskilning að ræða. Samkvæmt 1. ml. 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga dragist frá skaðabótakröfu m.a. bætur frá slysaftryggingu ökumanns eftir umferðarlögum. Þessi regla sé lögfest gagnert til að koma í veg fyrir að tjónþoli geti fengið líkamstjón sitt tvíbætt, þ.e. bæði úr slysaftryggingu ökumanns og eftir atvikum ábyrgðartryggingu annars ökutækis sem eigi aðild að umferðarslysi. Tilgangur 5. mgr. 92. gr. umferðarlaga sé alveg hinn sami. Það sé fráleitt að ákvæði þessi feli í sér að stefnandi geti átt rétt til hærri bóta úr slysaftryggingu ökumanns en úr ábyrgðartryggingunni.

Til frekari stuðnings sjónarmiðum sínum vísi stefnandi til greinargerðar með 4. gr. laga nr. 37/1999 en þar segi að ekki sé lagt til að bætur skerðist vegna slysa trygginga eða annarra bótaúrræða sem tjónþoli hafi sjálfur kostað með greiðslu iðgjalds. Þessi umfjöllun eigi ekki við um 1. ml. 4. mgr. 5. gr. heldur 5. og síðasta ml. 4. mgr., þar sem segi að aðrar greiðslur, sem tjónþoli fái frá þriðja manni, svo sem lífeyrissjóði eða vaftryggingafélagi, dragist ekki frá skaðabótakröfu. Hin

tilvitnuðu orð geti heldur ekki breytt skýru og ótvíræðu orðalagi lagatextans sjálfs og hafi því enga þýðingu í máli þessu.

Þá virtist stefnandi gera því skóna að bætur úr slysatryggingu ökumanns „skerðist ekki af almannatryggingabótum samkvæmt „eðli máls“.“ Ef í þessu felist að stefnandi telji að bætur frá almannatryggingum eigi ekki að dragast frá bótum úr slysatryggingu ökumanns þá sé það alrangt. Skýrt sé tekið fram í skilmálum slysa tryggingarinnar að bætur skuli ákvarðast samkvæmt reglum íslensks skaðabótaréttar, þ.e. eftir reglum skaðabótalaga. Skipti í þessu sambandi engu máli hvort um sé að ræða skaðabótakröfu eða kröfu um bætur úr slysatryggingu ökumanns; í báðum tilvikum dragist frá kröfunni bætur frá almannatryggingum, sbr. 1. ml. 4. mgr. 5. gr. laganna. Þá séu engin haldbær rök fyrir því að skýra beri frádráttarreglur 4. mgr. 5. gr. með öðrum hætti eða þrengra, þegar um sé að ræða greiðslu bóta úr slysatryggingu ökumanns.

Við ákvörðun iðgjalda í slysatryggingum ökumanna og eigenda sé út frá því gengið að við ákvörðun bóta fyrir varanlega örorku komi til frádráttar bætur úr öðrum bótakerfum eins og mælt sé fyrir í 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga. Mótmælt sé sem röngu og tilhæfulausu að varastefndi hafi skuldbundið sig til að greiða bætur úr slysatryggingunni án slíks frádráttar í þeim tilvikum þegar það eigi við.

Umfjöllun í stefnu að því er virtist um tengsl 92. gr. umferðarlaga við 1. tl. 1. mgr. 22. gr. laga um váttryggingastarfsemi nr. 60/1994 sé óskiljanleg með öllu. Í 22. gr. laganna komi fram fyrir mæli um þá greinarflokka váttrygginga sem skaðatrygginga félag geti sótt um leyfi til að starfrækja. Flokkunin segi ekkert til um það hvernig bætur skulu ákveðnar í einstökum greinaflokkum eða váttryggingagreinum. Ef stefnandi telji að reglur slysatryggingar ökumanns um ákvörðun bóta stangist á við ákvæði 1. tl. 1. mgr. 22. gr. laganna um váttryggingagreinar innan slysatrygginga sé það rangt.

Greinaflokkar váttrygginga samkvæmt 1. mgr. 22. gr. laga nr. 60/1994 séu þeir sömu og lagðir eru til grundvallar í gerðum EES-samningsins í því skyni að starfsleyfi í einstökum greinaflokkum váttrygginga séu samræmd á Evrópska efnahagssvæðinu. Hin lögboðna slysatrygging ökumanns og eiganda sem farþega í eigin ökutæki eigi sér ekki fyrirmynd í öðrum ríkjum innan EES. Slíkrar váttryggingar sé því ekki getið í þeim greinarflokkum sem 1. mgr. 22. gr. taki til. Hins vegar, í ljósi þess að um lögboðna váttryggingu sé að ræða, þá hafi leyfi til að starfrækja þessa váttryggingu verið bundið við þau váttryggingafélög sem einnig hafi leyfi til að starfrækja ábyrgðartryggingar ökutækja hér á landi samkvæmt 10. tl. 1. mgr. 22. gr. laganna, enda slík váttrygging einnig lögbundin. Því eigi 1. tl. 1. mgr. 22. gr. ekkert við í máli þessu.

Þá byggi stefnandi á því að varastefndi geti ekki takmarkað ábyrgð sína með þeim hætti sem hann geri samkvæmt ákvæðum laga um váttryggingarsamninga nr. 20/1954 og skilmálum sínum. Í þessu sambandi byggi stefnandi einnig á 2. mgr. 36. gr. c laga nr. 7/1936 með síðari breytingum eftir því sem við eigi. Stefnandi útlisti ekkert nánar hvað hér sé átt við eða á hvern hátt varastefnda sé óheimilt að takmarka ábyrgð samkvæmt lögum um váttryggingarsamninga eða skilmálum. Málsástæður stefnanda hvað þessu viðvíkur séu að engu hafandi. Sama sé að segja um vísun stefnanda til lagaákvæðisins, en ekki sé tilgreint á hvern hátt varastefndi hafi takmarkað ábyrgð sína þannig að fari í bága við það. Beri því að hafna

málsástæðum stefnanda sem á þessu byggir.

Að öllu framangreindu virtu sé ekkert fram komið í máltilbúnaði stefnanda sem gefi tilefni til að ætla að hún eigi kröfur á hendur varastefnda sem hún fái ekki bætt úr hendi aðalstefndu vegna líkamstjóns síns. Því sé óhjákvæmilegt að taka sýknu kröfu varastefnda til greina.

Stefnandi skori á hin stefndu félög, þ.m.t. varastefnda, að veita upplýsingar um „hver hafi verið grundvöllur álagningar iðgjalda á þær bifreiðir, sem í árekstrinum lentu, það váttryggingatímabil er slysið varð á.“ Enn fremur skori stefnandi á félögin að upplýsa „hve hárrí váttryggingaskuld hafi verið gert ráð fyrir vegna slyssins, þ.e. hve félögin færðu háa fjárhæð í bótasjóð sinn.“ Iðgjöld lögboðinna ökutækjatrýgginga taki m.a. mið af þeim bótagreiðslum sem kunni að falla á váttryggjanda samkvæmt reglum skaðabótalaga, þegar um líkamstjón er að ræða. Hvernig hvert einstakt tjón sé áætlað hjá váttryggingafélagi og hvaða áhrif það hafi á tjónaskuld þess hafi alls enga þýðingu fyrir úrlausn málsins en stefnandi hafi að minnsta kosti ekki sýnt fram á að svo sé. Í III. kafla laga um váttryggingastarfsemi nr. 60/1994 með síðari breytingum séu ítarleg fyrirmæli um fjárhagsgrundvöll váttryggingafélaga, váttryggingaskuld o.fl. Í V. kafla laganna séu enn fremur ítarleg ákvæði varðandi eftirlit með váttryggingafélögum og að slíkt eftirlit skuli vera í höndum Fjármálaeftirlitsins. Fjármálaeftirlitinu beri m.a. að fylgjast með iðgjaldagrundvelli váttrygginga með það fyrir augum að iðgjöld, sem í boði séu hér á landi, séu sanngjörn í garð váttryggingartaka og í samræmi við þá áhættu sem í váttryggingum felist og eðlilegan rekstrarkostnað, sbr. 2. mgr. 55. gr. laganna. Iðgjaldsákvæðanir og innri starfsemi váttryggingafélags geti í engu breytt eða haft áhrif á hvernig ákveða skuli bætur til stefnanda lögum samkvæmt vegna þess líkamstjóns sem hún hlaut í slysinu 13. febrúar 2004.

Málkostnaðarkröfur varastefnda séu reistar á 129. gr. og 130. gr. laga nr. 91/1991 um meðferð einkamála. Málsókn stefnanda á hendur varastefnda sé algerlega að ófyrirsýnju. Ljóst sé að kröfur stefnanda á hendur varastefnda skorti alla lagastoð og nær engin von sé til að fá kröfum þessum framgengt. Kröfurnar séu lítt eða ekkert rökstuddar. Málsástæður sem stefnandi byggir kröfur sínar á gagnvart varastefnda séu sundurlausar og ruglingslegar og nánast ógerlegt að skilja þær þannig unnt sé að fá samhengi milli þeirra og kröfugerðar. Það hafi kostað varastefnda mikla vinnu við að freista þess að fá einhvern botn í máltilbúnað stefnanda þannig að unnt sé halda uppi vörnum í málinu. Verði ekki komist hjá því að líta til þessara atriða við ákvörðun málskostnaðar til varastefnda.

Niðurstaða

Kröfugerð stefnanda og máltilbúnað verður að telja fullnægjandi en ágallar á honum, sem vísað er til af hálfu stefndu, þykja ekki slíkir að í bága fari við 1. mgr. 80. gr. laga um meðferð einkamála um skýran og glöggan máltilbúnað. Með vísan til þess verður málinu ekki vísað frá dómi án kröfu.

Ágreiningslaust er í málinu að stefnda, Sjóvá-almennar tryggingar hf., greiddi stefnanda Söndru þjáningabætur, bætur fyrir tímabundna örorku, fjártjón og sjúkra kostnað samkvæmt 6. tl. í kröfugerð stefnanda og kostnað vegna námstafa um tvær

annir. Með vísan til þess verður ekki fjallað frekar um þessa liði, þ.e. 3., 4., 6. og 8., í kröfugerð stefnanda Söndru í málinu.

Stefnandi krafðist bóta vegna slyssins með bréfi lögmanns 3. nóvember 2005 til stefnda Sjóvár-Almennra trygginga hf. en þá lá fyrir mat dómkvaddra matsmanna 29. október s.á. samkvæmt skaðabótalögum þar sem varanlegur miski var metinn 70 stig. Voru bætur greiddar af hálfu hins stefnda váttryggingafélags í samræmi við það 5. desember s.á. Samkvæmt yfirmatsgerð 3. nóvember 2006 var varanlegur heildarmiski stefnanda metinn 75 stig og voru miskabætur greiddar 5. desember s.á. samkvæmt uppgjöri á skaðabótum stefnanda, þar á meðal útreikningi á 5 stiga miska. Lögmaður stefnanda gerði fyrirvara við uppgjörið með bréfi sama dag þar sem fyrirvarar eru taldir, þar á meðal vegna aukins miska. Samkvæmt gögnum málsins greiddi stefndi stefnanda skaðabætur vegna aukins miska 7. desember s.á. Með bréfi lögmanns stefnanda sama dag var fallist á boðna greiðslu vegna hærri miska samkvæmt 3. mgr. 4. gr. skaðabótalaga. Með vísan til þess verður að líta svo á að af hálfu stefnanda hafi verið fallist á uppgjörið hvað varðar varanlegan miska. Samkvæmt því verður að fallast á þær röksemdir stefndu að bætur hafi með þessu verið að fullu uppgærðar fyrir varanlegan miska. Ber því að sýkna stefndu af þessum lið í kröfugerð stefnanda.

Ágreiningur um varanlega örorku stefnanda varðar annars vegar hvernig, þ.e. eftir hvaða reglu, skuli áætla viðmiðunartekjur við útreikninga á bótakröfu stefnanda Söndru og hins vegar frádrátt frá örorkubótum samkvæmt 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga.

Varðandi tekjuviðmið er af hálfu stefnanda vísað til þess að meta skuli árslaun hennar sérstaklega samkvæmt 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga. Á þetta verður ekki fallist. Samkvæmt 8. gr. laganna eru bætur til barna og þeirra sem að verulegu leyti nýta vinnugetu sína þannig að þeir hafi engar eða takmarkaðar tekjur ákveðnar á grundvelli örorkustigs eftir 5.-7. gr. laganna. Í yfirmatsgerð kemur fram að launatekjur stefnanda Söndru voru 206.125 krónur á árinu 2001, 360.070 krónur á árinu 2002, 619.640 krónur á árinu 2003, 77.025 á árinu 2004 og 354.125 krónur á árinu 2005. Þar kemur einnig fram að vegna ungs aldurs og náms hennar hafi tekjur verið tilkomnar vegna sumarvinnu í fyrstu og síðar einnig hlutastarfs með námi. Bætur stefnanda vegna varanlegrar örorku voru af hálfu stefnda Sjóvár reiknaðar samkvæmt 3. mgr. 7. gr. laganna sem mælir fyrir um að ekki skuli miða við lægri árslaun en þau sem tilgreind eru í lagaákvæðinu. Verður að telja að við útreikning á bótum stefnanda beri að miða við þá reglu, en með því er hafnað þeirri röksemd stefnanda að árslaun beri að meta sérstaklega samkvæmt 2. mgr. 7. gr. skaðabótalaga. Sú afstaða dómsins er byggð á því að telja verður forsendur fyrir því að áætla laun hennar eftir lagaákvæðinu vera of óljósar og óvissar, hvort sem miðað væri við meðallaun háskólamenntaðra opinberra starfsmanna ríkisins og Reykjavíkurborgar eða meðallaun kvenna í fullu skrifstofustarfi eins og krafist er af hálfu stefnanda að gert verði. Ekki er fallist á að launaviðmið hækki samkvæmt launavísitölu, eins og stefnandi krefst, enda engin lagaheimild eða aðrar réttarheimildir fyrir því. Þá er heldur ekki fallist á að útreikningur í samræmi við umrætt launaviðmið fari í bága við jafnræðisreglu stjórnarskrárinnar, en telja verður að ekki hafi komið fram viðhlítandi rök fyrir því. Að þessu virtu er ekki fallist á að stefnandi eigi af þessum sökum rétt til frekari bóta en þeirra sem þannig hafa verið reiknaðar og eru þegar greiddar.

Tilvitnað ákvæði 4. mgr. 5. gr. skaðabótalaga um frádrátt mælis fyrir um að til frádráttar bótum fyrir varanlega örorku komi m.a. greiðslur frá almannatryggingum. Ákvæðinu var breytt með 1. gr. laga nr. 53/2009 þar sem felld voru út orðin „greiðslur sem tjónþoli fær frá almannatryggingum“ og í staðin kom „eingreiddar örorkubætur almannatrygginga“. Samkvæmt meginreglunni, sem fram kemur í 28. gr. skaðabótalaga, þess efnis að lögin eigi við um skaðabótaábyrgð vegna tjóns sem verði eftir gildistöku laganna, verður að telja að fara verði eftir lagaákvæðinu eins og það var þegar stefnandi varð fyrir umræddu tjóni. Skýr fyrirsmali voru á þeim tíma í 4. mgr. 5. gr. laganna um að greiðslur frá almannatryggingum bæri að draga frá skaðabótum fyrir líkamstjón. Sömu röksemdir leiða til þess að ekki verður talið heimilt að reikna frádráttinn þannig að hann nái ekki lengra en til 27. apríl 2009 þegar framangreind lagabreyting tók gildi. Lagaákvæðið verður ekki talið fara í bága við ákvæði stjórnarskrárinnar, sem vísað er til af hálfu stefnanda, né verða tilskipanir Evrópusambandsins túlkaðar þannig að þær mæli fyrir um að umrædd frádráttarregla sé óheimil. Með vísan til þess ber að hafna þeim röksemdum stefnanda að óheimilt hafi verið að draga greiðslur almannatrygginga frá skaðabótakröfu stefnanda við uppgjör á henni.

Samkvæmt framangreindu veður að fallast á þær röksemdir stefndu að bætur vegna varanlegrar örorku stefnanda Söndru hafi verið gerðar upp að fullu. Ber því að sýkna stefndu af þessum kröfuflið stefnanda sem leiðir jafnframt til að sýkna ber stefndu einnig af öllum varakröfum stefnanda Söndru.

Samkvæmt 26. gr. skaðabótalaga er heimilt að láta þann sem af ásetningi eða stórfelldu gáleysi veldur líkamstjóni greiða þeim miskabætur sem misgert er við. Af hálfu stefnanda er byggt á því að stefndi Brynjar hafi valdið stefnanda Söndru umræddu tjóni af stórfelldu gáleysi er hann ók gegn rauðu ljósi á allt of miklum hraða yfir gatnamótin. Engin vitni hafa borið um það að stefndi hafi ekið í þessu tilviki gegn rauðu ljósi þótt ökumaður bifreiðarinnar sem ekið var næst á eftir bifreiðinni er stefnandi Sandra ók hafi borið um að grænt ljós hafi kviknað áður en hún beygði í veg fyrir bifreiðina er stefndi ók. Af gögnum málsins verður ekki annað ráðið en að græna ljósið fyrir hennar akstursstefnu hafi kviknað mjög skömmu eftir að rautt ljós hefur kviknað fyrir akstursstefnu stefnda Brynjars. Fyrir dóminum bar ökumaðurinn, sem ók á eftir bifreiðinni er stefnandi Sandra ók, að stefndi Brynjar hefði ekið mjög hratt. Annar ökumaður, sem beið við gatnamótin, skýrði frá fyrir dóminum á sama hátt. Þessir framburðir, sem gefnir voru rúmum fimm árum eftir umrætt slys, eru ekki studdir öðrum beinum sönnunargögnum og eru ekki fyllilega í samræmi við lýsingar á aksturskraða stefnda Brynjars sem fram koma í lögregluskýrslum. Útreikningar sem lagðir hafa verið fram af hálfu stefnanda á ætluðum ökuhraða bifreiðarinnar DB-950 eru samkvæmt niðursöðum rannsóknar Magnúsar Þórs Jónssonar prófessors þannig að ætlaður hraði er reikaður 82 km á klukkustund, mögulegur lágmarkshraði er 67 km á klukkustund og hámarkshraði 97 km á klukkustund. Annað liggur ekki fyrir í gögnum málsins um aksturhraða bifreiðarinnar sem stefndi Brynjar ók. Þegar litið er til þess sem fram hefur komið um aðstæður við umrædd gatnamót verður að telja þær varhugaverðar og hlýtur fyllstu aðgæslu að vera þörf þegar ekið er þar um. Með vísan til þessa er ekki unnt að líta svo á að fram hafi komið fullnægjandi sönnun fyrir því að stefndi Brynjar hafi valdið stefnanda umræddu tjóni af stórfelldu gáleysi. Þar með eru ekki skilyrði til að dæma stefndu til að greiða stefnanda Söndru miskabætur samkvæmt ofangreindu lagaákvæði. Ber því að sýkna stefndu af þessum kröfuflið í kröfugerð

hennar.

Af hálfu stefnanda Söndru er krafist bóta vegna framtíðarsjúkrakostnaðar samkvæmt 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga. Samkvæmt lagaákvæðinu skal sá sem ber bótaábyrgð á líkamstjóni greiða skaðabætur fyrir atvinnutjón, sjúkrakostnað og annað fjártjón sem af því hlýst. Þarna er um að ræða áætlaðan ferðakostnað stefnanda, sjúkraþjálfun og lækni- og lyfjakostnað frá miðju ári 2007 til 74 ár aldurs stefnanda, samtals að fjárhæð 2.495.523 krónur. Með vísan til þess að þarna er um áætlaðan kostnað að ræða sem gert er ráð fyrir að byrjað hafi að falla til rúmum tveimur árum eftir að heilsufar stefnanda Söndru varð stöðugt og eftir það um langa framtíð verður að telja að ekki hafi verið sýnt fram á af hálfu stefnanda að krafan hafi viðhlítandi lagastoð. Ber því að hafna þessum kröfulið stefnanda og sýkna stefndu af honum.

Stefnandi Sandra krefst 10.000.000 króna vegna kostnaðar sem hún telur sig verða fyrir vegna erfiðari heimilisstarfa, frekara náms í framtíðinni og starfsþjálfunar og aukakostnaðar vegna dýrari framfærslu vegna fötlunarinnar. Í rökstuðningi fyrir þessum lið er vísað til 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga, sbr. og þágildandi 1. mgr. 264. gr. almennra hegningarlaga um bætur fyrir röskun á stöðu og högum. Kostnaður vegna þessa þáttar hefur ekki verið metinn, eins og fram kemur í matsgerð 23. júní 2008. Þar kemur fram að kostnað við aðstoð og erfiðari heimilisstörf eigi stefnandi að geta fengið greiddan af sveitarfélagi og eftir atvikum viðbótargreiðslur frá Tryggingastofnun ríkisins miðað við reglur Reykjavíkurborgar um félagslega heima þjónustu frá maí 2006 og reglugerð nr. 595/1997. Um aðstoð eða útlagðan kostnað við hugsanlegt frekara nám og starfsþjálfun segir að ekkert liggi fyrir um hvaða nám eða starfsþjálfun sé þar um að ræða og sé útilokað að matsmenn geti sett fram hugmyndir um kostnað vegna þessa. Þá segir um aukinn framfærslukostnað vegna dýrari framfærslu fatlaðs einstaklings en ófatlaðs að þar sé ekki um auka kostnað að ræða þar sem kostnaður við framfærslu með þeim takmörkunum sem fötlunin setur og stuðningi hins opinbera við fatlaða eigi ekki að vera meiri en kostnaður við framfærslu ófatlaðra. Samkvæmt framangreindu verður ekki talið að hér sé um fjártjón að ræða sem stefnanda verði reiknaðar bætur fyrir samkvæmt þeim lagaákvæðum sem vísað er til af hennar hálfu. Ber því að sýkna stefndu af þessum kröfulið.

Eins og fram hefur komið fjallar 92. gr. umferðarlaga um slysstryggingu ökumanns. Í 5. mgr. hennar segir að ef tjónþoli eigi rétt á skaðabótum vegna slyss eftir lögunum eða öðrum skaðabótareglum lækki bætur úr þessari vátryggingu sem því nemi. Reglan sem þarna kemur fram og aðrar lagareglur sem vísað er til af hálfu stefnanda Söndru í þessu sambandi verða ekki túlkaðar þannig að stefnandi geti átt rétt á frekari bótum en ákveðnar verða eftir almennum reglum. Leyst hefur verið úr því hér að framan og komist að niðurstöðu um að hún sé ekki talin eiga rétt til frekari bóta samkvæmt þeim en þegar hafa verið greiddar. Að öllu þessu virtu verður ekki fallist á að um frekari vátryggingagreiðslur geti verið að ræða úr slysstryggingu ökumanns. Ber því þegar af þeirri ástæðu að sýkna varastefnda Tryggingamiðstöðina hf. til samræmis við það af öllum kröfum stefnanda Söndru í málin þessu.

Krafa Jóns Más og Kristínar, að fjárhæð 2.494.715 krónur, er eins og fram kemur í stefnu, byggð á forsendum og niðurstöðu matsgerðar frá 23. júní 2008. Einnig er vísað til þess að krafan sé byggð á 1. mgr. 1. gr. skaðabótalaga, sbr. og þágildandi

264. gr. almennra hegningarlaga um bætur fyrir röskun á stöðu og högum og dóma fordæmum um umönnunarbætur. Nánari lýsing á málsástæðum stefnanda Jóns Más og Kristínar kemur ekki fram í stefnu.

Í matsgerðinni er tekjutap stefnanda Kristínar metið á tímabilinu 13. febrúar 2004 til 30. júní s.á. 465.690 krónur. Í matsgerðinni kemur jafnframt fram að ekki voru lögð fram gögn um tekjutap hennar á umræddu tímabili en fjárhæðin var reiknuð út þar sem miðað var við 430 klukkustundir og tímagjald 1.083 krónur. Vísað er í matsgerðinni til þess að stefnandi Kristín hafi ekki verið í vinnu þegar slysið varð en áætlað að hún hæfi vinnu vorið 2004 en af því hafi ekki orðið vegna slyssins.

Tekjutap stefnanda Jóns Más á tímabilinu 1. september 2004 til 12. febrúar 2005, að fjárhæð 452.025 krónur, er eins og fram kemur í matsgerðinni talið rakið til þess að hann hafi aðstoðað stefnanda Söndru í námi og því hafi hann unnið mun minni eftirvinnu í starfi sínu en undanfarin ár. Aukin vinna stefndna Jóns Más og Kristínar á heimili og við ferðir vegna fötlunar stefnanda Söndru er í matsgerðinni metin að fjárhæð 300.000 krónur en fram kemur að þar sé fyrst og fremst um tímabilið 1. júlí til 13. febrúar 2005 að ræða.

Af hálfu stefndu er þessi krafa stefnanda ekki talin hafa lagastoð en stefnendur hafi ekki lengur framfærsluskyldur við stefnanda Söndru þar sem hún hafi verið orðin 18 ára er slysið varð. Einnig er af hálfu stefndu talið að grundvöllur kröfu stefnanda sé verulega óljós og krafan svo vanreifðu að ekki sé unnt að fallast á hana. Dómurinn telur að ekki verði hjá því komist að fallast á þessi rök stefndu með vísan til þess sem að framan er rakið. Í málalíbúnaði stefnanda hefur því ekki verið sýnt fram á að krafa stefnanda Jóns Más og Kristínar hafi fullnægjandi lagastoð og ber því að sýkna stefndu af henni.

Að fenginni framangreindri niðurstöðu ber að sýkna stefndu af öllum kröfum stefnanda í málinu.

Rétt þykir að málskostnaður falli niður samkvæmt 3. mgr. 130. gr. laga um meðferð einkamála. Við ákvörðun málskostnaðar er m.a. litið til þess að lögmaður stefnanda Söndru hefur í málalíbúnaði hennar litið svo á að túlka beri 5. mgr. 92. gr. umferðarlaga þannig að hún eigi rétt á bótum úr slysatryggingu ökumanns að því marki sem bætur hafi ekki verið greiddar samkvæmt öðrum reglum eins og segir í lagaákvæðinu. Dómurinn hefur ekki fallist á að lagaákvæðið verði túlkað á þann hátt sem lögmaðurinn gerir, en eins og málið er lagt fyrir þykja ekki efni til að það leiði til þess að stefnanda Söndru verði gert að greiða varastefnda Tryggingamiðstöðinni hf. málskostnað. Að teknu tilliti til þessa og annars sem fram hefur komið í málinu er málskostnaður felldur niður samkvæmt heimild í 3. mgr. 130. gr. laga um meðferð einkamála.

Gjafsóknarkostnaður stefnanda Söndru greiðist úr ríkissjóði sem þykir hæfilega ákveðinn 2.318.824 krónur, þar með talin þóknun lögmanns hennar, Steingríms Þormóðssonar hrl., sem þykir hæfilega ákveðin 1.000.000 krónur án virðisaukaskatts en útlagður kostnaður er samtals 1.318.824 krónur, þ.e. 946.000 krónur vegna mats á sjúkrakostnaði og öðrum kostnaði, 152.150 krónur vegna matsgerðar Sigurðar Sigurjónssonar lækni og Björns Daníelssonar lögfræðings 4. maí 2005, 15.000 krónur vegna skýrslu Birnu G. Gunnlaugsdóttur sjúkraþjálfara, 167.328 krónur vegna hraðaútreikninga Magnúsar Þórs Jónssonar og vegna

reiknings Vigfúsar Ásgeirssonar, að fjárhæð 38.346 krónur, fyrir útreikninga á eingreiðsluverðmæti lífeyrisgreiðslna stefnanda Söndru.

Málið dæmir Sigríður Ingvarsdóttir héraðsdómari.

D ó m s o r ð:

Stefndu, Sjóvá-Almennar tryggingar hf., Brynjar Sigurðsson, Hrefna Björk Ólafsdóttir og Tryggingamiðstöðin hf., eru sýknuð af kröfum stefnanda, Söndru Jónsdóttur, Jóns Mús Halldórssonar og Kristínar Jónsdóttur, í máli þessu.

Málskostnaður fellur niður.

Gjafsóknarkostnaður stefnanda Söndru greiðist úr ríkissjóði, samtals 2.318.824 krónur, þar með talin málsvarnarlaun lögmanns hennar, Steingríms Þormóðssonar hrl. 1.000.000 krónur, en útlagður kostnaður er samtals 1.318.824 krónur.

Sigríður Ingvarsdóttir.